

ANDRZEJ TUREK

WDRAŻANIE I EWALUACJA PROGRAMÓW PROFILAKTYKI ŚRODOWISKOWEJ
MONITOROWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
I NARKOTYCZNYCH NA TERENIE M WAŁBRZYCHA
w 2008.

RAPORT DLA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

WROCŁAW 2008

ZAKŁAD BADAWCZO CONSULTINGOWY "TUAN"
OŚRODEK BADAŃ I PROFILAKTYKI ŚRODOWISK LOKALNYCH

ul. Kamińskiego 28 segm. 2
51 - 124 WROCŁAW

Tel. 0601 75 62 82 Tel/fax/modem (071) 372 77 65
e - mail: tuan@dfx.pl
<http://www.tuan.dfx.pl>

WPROWADZENIE

Przedstawiany raport zawiera wyniki rozpoczętego w 1997 i powtórnego w latach 2000, 2002, 2004 i 2006 monitorowania problemów alkoholowych i narkotycznych na terenie miasta Wałbrzycha w ramach diagnozy profilaktycznej.

Aby umożliwić nowym odbiorcom wgląd w całość w całość zagadnień egzemplarze raportu zawierają powtórzenie założeń programu, omówienie celów ogólnych i szczegółowych. Pozostawiamy dokładnie taki sam jak w 1997r. układ raportu.

Jedyną różnicę w stosunku do 1997 stanowi poszerzenie tematu w 2000r o problemy przemocy i agresji wśród młodzieży . Występowanie tego zjawiska zauważyliśmy w poprzednich badaniach a obecnie realizujemy określanie jego zakresu i dynamiki.

I. WSTĘP

Problemami związanymi z epidemiologią uzależnień zajmuję się od 1976 roku, początkowo zbierałem dane świadczące o istnieniu zjawiska, następnie obserwowałem jego dynamikę. W latach 1980 - 1985 byłem członkiem zespołów realizujących na zlecenie Instytutu Psychiatrii i Neurologii badania dotyczące wybranych problemów uzależnienia od alkoholu. Od 1990 roku prowadziłem badania dotyczące występowania problemów alkoholowych i narkotycznych na terenie miasta Wrocławia i woj. wrocławskiego. Badania te realizowałem początkowo na zlecenie Pełnomocnika Ministra Zdrowia ds. Uzależnień a następnie Pełnomocnika Wojewody Wrocławskiego ds. Uzależnień. Wyniki badań w formie raportów zostały przekazane zamawiającym (23).

Opracowana w 1997r. oferta stanowi rozwinięcie prowadzonych przez mój Zakład w latach 1994 - 2005 badań monitorująco epidemiologicznych dot. problemów narkomanii na terenie m Wrocławia, Lublina, Łodzi poszczególnych dzielnic Warszawy oraz miast i gmin województwa wrocławskiego i warszawskiego. Wyniki tych badań służyły Zarządom Miast i Gmin za podstawę do budowania kompleksowych programów profilaktyki i niwelowania skutków badanych zjawisk.

Przygotowując ofertę prowadzenia monitorowania problemów alkoholowych i narkotycznych na terenie miast i gmin musiałem dokonać wyboru między wytypowanymi trzema możliwymi do zastosowania modelami działań.

Najprostszym z możliwych do realizacji był stosowany często w wielu krajach zachodnich system wskaźnikowy. W systemie tym monitorowanie polega na systematycznej, półrocznej bądź kwartalnej obserwacji, zbieranych rutynowo danych przez instytucje zajmujące się ww. problemami. Zaletą tego systemu jest wspomniana wcześniej prostota, niski koszt działań, brak potrzeby prowadzenia badań środowiskowych, oraz związana z systemem danych statystycznych szeroka porównywalność wyników. Po stronie ujemnej tego systemu występuje: brak możliwości odniesienia danych do mniejszych jednostek terytorialnych, brak określenia wskaźników typowych i standaryzowanych dla warunków polskich oraz brak sprawnego systemu sprawozdawczości statystycznej dotyczącego interesujących nas zagadnień.

Drugim modelem był system polegający na tworzeniu własnego systemu wskaźników przy wykorzystaniu efektów prowadzonych wcześniej w kraju badań, dotyczących tak problemów alkoholowych jak i narkotycznych. W systemie tym stosuje się okresowe zbieranie danych bezpośrednich od osób zamieszkujących dany teren oraz uzyskiwanie danych z instytucji działających na tym terenie. Dane zbierane są wielopłaszczyznowo a do wnioskowania niezbędne jest uzyskanie skorelowanych wyników, minimum z dwu źródeł. System ten dotyczy głównie obserwowania "ZMIANY" i stosowany jest przy sprawdzaniu efektywności wprowadzanych modyfikacji n.p. społecznych bądź środowiskowych.

Zbliżone systemy używa się w marketingu bądź w badaniu opinii społecznej. Zaletą tego systemu jest możliwość dostosowywania go do kolejnych pytań stawianych przez zamawiającego oraz duża prostota metodologiczna. Najważniejszym jest jednak możliwość śledzenia zmian zachodzących w małych środowiskach lokalnych oraz stosunkowo niski, zależny od stawianych pytań-problemów koszt działań.

Po stronie ujemnej drugiego systemu wymienić należy; konieczność realizowania badań przez wyszkoloną grupę ankieterów, znaczną pracochłonność działań oraz stosowanie metod sondażowych.

Trzecim modelem był system skoordynowanych i powtarzanych badań naukowych prowadzonych przez niezależne zespoły. W systemie tym zleceniodawca określa

tematy - pytania natomiast zespoły przygotowują metodologicznie i przeprowadzają badania. Przy odpowiednim określeniu tematów - pytań prace powinny się zająć i wzajemnie uzupełniać. System ten realizowany jest w wielu krajach poprzez instytuty resortowe, uniwersytety, fundacje i zespoły niezależne. Przykładem jest tu współpraca Instytutu Psychiatrii i Neurologii z zespołami WHO realizującymi zbliżone tematy. W Polsce ten system realizowany był w ramach współpracy międzyresortowej (CPBR). Nie ukrywam, że udział w przedsięwzięciu prowadzonym według tego systemu najbardziej mi odpowiadał.

Po stronie ujemnej trzeciego systemu odnotować trzeba stosunkowo wysoki koszt prowadzenia badań naukowych, posiadanie przynajmniej 3-4 zespołów badawczych dobrze osadzonych w problemie oraz stosowanie złożonych metod weryfikujących postawione hipotezy.

Po dyskusji z Zespołem przedstawiłem w ofercie system typu drugiego i po zaakceptowaniu go przez kolejnych Zamawiających rozpocząłem wraz z Zespołem jego realizację.

II. CELE MONITOROWANIA

Przyjmując przedstawiony we wstępie model monitorowania przyjąłem również wraz z Zespołem postawione w badaniach wrocławskich podstawowe pytania. Dotyczyły one ;

1. określenia aktualnego poziomu zagrożenia problemami alkoholowymi i narkotycznymi poszczególnych rejonów (gmin, miast, dzielnic, osiedli)
2. określenie stopnia zagrożenia dzieci i młodzieży ww. problemami

Pytania te dotyczyły zagadnień fenomenologicznych i wiązały się z dodatkowymi oczekiwaniami, takimi jak: poznanie opinii społecznej dotyczącej powiązań problemów alkoholowych i narkotycznych z innymi patologiami oraz z poczuciem bezpieczeństwa w środowisku lokalnym.

Wszystkie pytania miały wspólne zakończenie - poznanie dynamiki zjawiska.

Przekładając powyższe pytania na cele programu monitorującego, określiliśmy jako cel podstawowy :

- uzyskanie i określenie poziomów uznanych wskaźników dotyczących problemów alkoholowych i narkotycznych w poszczególnych rejonach

Cel podstawowy na poziomie realizacji rozłożono na cele szczegółowe, którymi były:

- poznanie opinii, wiedzy i doświadczeń własnych dorosłej populacji mieszkańców o problemach alkoholowych i narkotycznych w rejonach ich zamieszkania.
- uzyskanie danych o opiniach, wiedzy, kontaktach i doświadczeniach własnych, dot. ww. problemów w populacji dzieci i młodzieży
- ustalenie zakresu informacji możliwych do systematycznego uzyskiwania od osób zawodowo zajmujących się problemami alkoholowymi i narkotycznymi
- określenie poziomu zależności występujących pomiędzy danymi uzyskiwanymi od różnych grup informatorów.
- określenie obiektywnych informacji możliwych do uzyskania od instytucji zajmujących się ww. problemami na badanym terenie

Podstawowym założeniem przy realizacji ww. celów było przyjęcie listy (zestawu) cech towarzyszących problemom alkoholowym i narkotycznym, rozpoznanych i określonych w prowadzonych na terenie kraju badaniach.

Cechy te odpowiednio usystematyzowane stanowiły w badaniach wrocławskich podstawę do budowy narzędzi badawczych. Zestawy cech budowaliśmy w oparciu o istniejące w kraju rozwiązania jak i o doświadczenia własne.

W przypadku problemów alkoholowych w kraju, istniała bogata literatura odnosząca się tak do metodologii badań jak i do rozmiarów spożycia alkoholu na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia. Wyróżnić tu należy prace J.Jasińskiego (1,2,3), jak i K. Mekeli (4) przedstawiające czynniki towarzyszące zmianom ilości spożywanego alkoholu. Również zmianom, tym razem w sferze społecznej poświęcone były prace zespołu Zakładu Badań nad Alkoholizmem i Toksykomaniami Instytutu Psychiatrii i Neurologii, w szczególności prace J.Moskalewicz(5,6), J.Sierosławskiego (7) oraz G.Świątkiewicz(8) i A.Zielińskiego(9)

Wymienione prace odnoszą się do populacji generalnej z uwzględnieniem specyfiki młodzieży.

Cechy charakterystyczne dla obserwowania problemów występowania środków uzależniających w grupie młodzieży zawierały prace A.Frańczka(10), szczególnie ciekawie przedstawione w kwestionariuszu TY i ZDROWIE (W-wa IPiN) oraz S.Wójtowicza(11). Prace Wójtowicza wprowadzały szerzej problemy innych niż alkohol środków uzależniających.

O ile problematyka alkoholowa posiadała szeroką literaturę krajową o tyle problemy narkomanii nie doczekały się jeszcze bardziej szczegółowych analiz. Przygotowując monitorowanie problemu opieraliśmy się na pracy Z.Thile (12) opisującej początki problemu w kraju oraz C.Godwod-Sikorskiej(13) opisującej stopniowy rozwój zjawiska. Wiele praktycznych wskazówek dotyczących inicjacji narkotycznej w grupie młodzieży zawierały opracowania M.Wojciechowskiego (14,15) oraz J.Siczka(16). Na poziomie szczegółów dotyczących środowiska lokalnego problemy narkomanii omawia K.Ostaszewski(17), przedstawiając wybrane wyniki badań Zespołu Środowiskowego "Pro-M" Instytutu Psychiatrii i Neurologii. Ten sam poziom uszczegółowienia przedstawia praca Z.Kulki (18) dotycząca używania substancji wziewnych przez młodzież.

W końcowej fazie uszczegóławiania cech będących podstawą do budowania narzędzi, zespół zajmował się pracami dotyczącymi bezpośrednio terenu m Wrocławia i okolic.

Analizowaliśmy tu prace L.Cyganika(19) dotyczące alkoholowych problemów młodzieży, L.Sadowskiej(20) analizujące sytuację dzieci z rodzin z problemem alkoholowym oraz L.Waszkiewicz(21) obserwujące problemy narkotyczne poprzez analizę danych uzyskanych od leczonych narkomanów. Szczególną uwagę zwróciliśmy na artykuł C.Żandarskiej i W.Gredel-Kijewskiej(22) będący krótką impresją praktyków terapeutów dotyczącą inicjacji narkotycznej najmłodszych osób.

Uzyskane w trakcie analizy literatury informacje odnieśliśmy do wcześniej prowadzonych przez nasz zespół badań na terenie m Wrocławia(23).

III. METODY I NARZĘDZIA BADAŃ

Przyjęty model monitorowania zjawisk, określił wachlarz metod możliwych do zastosowania. Ponieważ zależy nam na uszczegółowieniu wyników docelowo do poziomu osiedla, zastosujemy identycznie jak w innych miejscowościach trzy równolegle realizowane metody; sondaż terenowy, kwestionariusz dla młodzieży oraz ankietę dla osób zawodowo stykających się z problemami uzależnień. Dodatkowo stosujemy metodę analizy dokumentów celem ustalenia informacji

retrospektywnych.

Metody te były ponownie realizowane w określonych w 1997 r rejonach. Rejonów tych dla miasta Wałbrzycha jest 18 i pokrywają się one z Osiedlami - Okręgami Samorządowymi.

Centralne obszary rejonów były w 1997 związane z określonymi okręgami szkół podstawowych. Ponieważ w obecnych badaniach odpowiadająca wiekiem młodzież uczyła się w gimnazjach braliśmy pod uwagę rejonizację gimnazji.

Sonda terenowa przeprowadzona była zgodnie z założeniami badań w 18 osiedlach m Wałbrzycha. Badaniem objętych zostało 625 osób z których do analizy zakwalifikowano 600.

Badani dobierani byli losowo wg ustalonych w założeniach kryteriach próby kwotowej (płeć, wiek, miejsce zamieszkania, praca).

Kryterium rozkładu wieku w próbie zmodyfikowaliśmy, stosując nadreprezentację grupy wiekowej 18 - 30 lat. Zmiana ta wprowadzona została ze względu na fakt iż właśnie ta grupa wiekowa (po dzieciach i młodzieży) najsilniej reaguje na zmiany związane z dynamiką problemów alkoholowych i narkotycznych. Wielkość próby była reprezentatywna dla dorosłej populacji miasta (przedział ufności 0,06 współczynnik ufności 0,95).

Diagnozą objęliśmy młodzież klas gimnazjalnych (odpowiednik końcowych klas szkoły podstawowej).

Do badania dobrano losowo klasy z gimnazjów reprezentujących poszczególne rejony. W rejonach stanowiących pogranicze miasta zwracano uwagę aby w próbie znalazła się młodzież zamieszkała w danym rejonie.

Badanie młodzieży szkół podstawowych a następnie gimnazjów ze względu na ich rejonizację stanowiło kontynuację środowiskowego rozpoznania rejonu.

Dodatkowo prowadziliśmy diagnozę losowo dobranych klas, szkół ponadgimnazjalnych (w grupach: Liceum Ogólnokształcące - , Liceum Profilowane, Liceum Zawodowe / *Liceum Techniczne* -, Technikum -, Zasadnicze Szkoły Zawodowe). Badania te służyły określeniu podstawowych cech związanych z badanymi problemami, występującymi w tej grupie wiekowej oraz w tych typach szkół i ich okolic. Diagnozę przeprowadziliśmy systemem audytoryjnym na poziomie klas II.

Przebadano łącznie liczącą 1110 osób grupę dzieci i młodzieży, do analizy zakwalifikowano 938 prawidłowo wypełnione kwestionariusze.

Specjalna ankieta skierowana była do osób zawodowo związanych z problemami alkoholowymi i narkotycznymi. W grupie tej znalazły się osoby związane z czynnym przeciwdziałaniem badanym problemom.

W realizacji opisanych metod używaliśmy zgodnie z założeniami sprawdzone poprzednich badaniach narzędzia. Są to kwestionariusze: sondy terenowej, karta diagnozy dla młodzieży oraz kwestionariusze dla osób zawodowo stykających się z problemami uzależnień. Badanie tej ostatniej grupy opierało się na stosowanym wcześniej protokole wywiadu kierowanego.

Wszystkie badania prowadzone były z zachowaniem pełnej anonimowości respondentów, przez zespół ankierów ZBC TUAN (kwalifikacje i dorobek zespołu przedstawiony w dokumentacji ofertowej) Analiza zebranego materiału prowadzona była przy pomocy pakietu statystycznego CSS.STATISTIKA (25).

W trakcie analizy jak i przy opracowywaniu wniosków ze względu na zastosowanie sondy ulicznej oraz badań dzieci i młodzieży brane były pod uwagę wyłącznie wyniki, których różnice znacznie przekraczały prostą istotność statystyczną i sięgały często 25%.

IV. WYNIKI SONDY TERENOWEJ

Sonda terenowa przeprowadzona została (zgodnie z założeniami badań) w 18 osiedlach m. Wałbrzycha.

Badaniem objęto 625 osób z czego do analizy zakwalifikowano 600. Badani dobierani byli losowo wg ustalonych w założeniach kryteriów próby kwotowej (płeć, wiek, miejsce zamieszkania, praca).

Kryterium rozkładu wieku w próbie od początku badań zmodyfikowaliśmy stosując nadreprezentację grupy wiekowej 18 - 30 lat. Zmiana ta wprowadzona została ze względu na fakt iż właśnie ta grupa wiekowa (po dzieciach i młodzieży) najsilniej reaguje na zmiany związane z dynamiką problemów alkoholowych i narkotycznych. Wielkość próby jest reprezentatywna dla dorosłej populacji miasta (przedział ufności 0,06 współczynnik ufności 0,95).

Rejonom badań (osiedlom) nadano numery zgodnie z następującą kolejnością :

1. Nowe Miasto
2. Stary Zdrój
3. Śródmieście
4. Piaskowa Góra
5. Poniatów
6. Podzamcze
7. Szczawienko
8. Biały Kamień

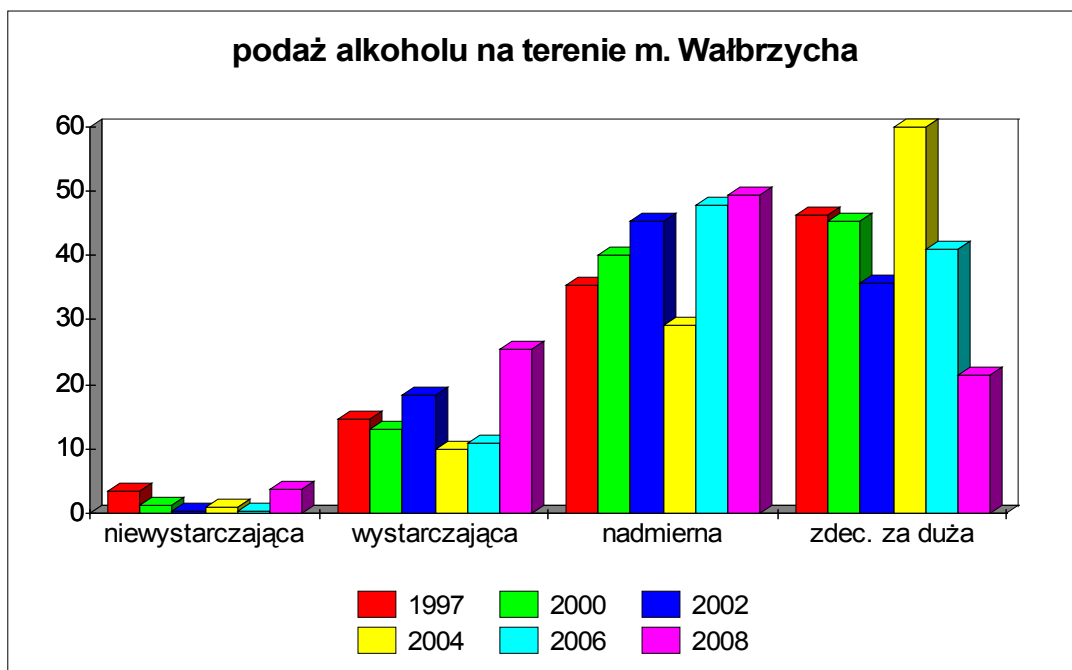
9. Sobięcín
10. Podgórze
11. Rusinowa
12. Gaj
13. Glínnik Nowy
14. Glínnik Stary
15. Kozice
16. Konradów
17. Lubiechów
18. Książ

Granice osiedli (rejonów badawczych) określono zgodnie z mapą przekazaną przez Zamawiającego (WAŁBRZYCH PLAN MIASTA Urząd Miejski 58-300 Wałbrzych pl. Magistracki 1).

Poniżej przedstawiam ważniejsze wyniki, obrazując je równocześnie diagramami.

1. PROBLEMY ALKOHOLOWE

Czynnikiem, który wiąże się ze wszystkimi pozostałymi jest określony przez respondentów obraz podaży alkoholu. Przedstawia to poniższy diagram.



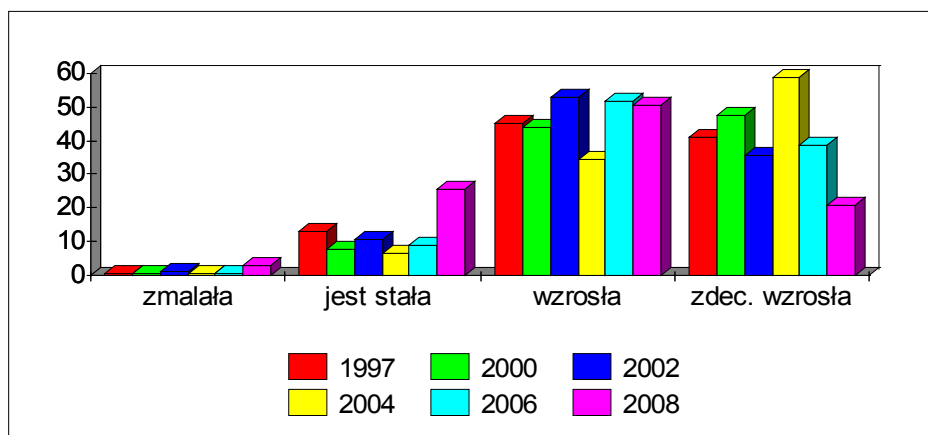
Jak widać w ostatnich 2 latach zmniejszył się odsetek respondentów potwierdzających

występowanie nadpodaży alkoholu. Wzrosła liczba respondentów określającą podaż jako „wystarczającą”. Rozkład podaży w poszczególnych rejonach jest nadal b. nierówny - najwyższy osiągający przy zsumowaniu "podaży nadmiernej" ze "zdecydowanie za dużą" 90 -100% występuje w rejonach: Poniatów**, Sobięcin** i Lubiechów** (2006 - Gaj*, Książ*, Poniatów, Sobięcin, Rusinowa, Lubiechów i Poniatów, 2004 - Gaj, Glinnik Stary, Książ* i Śródmieście, w 2002r. - Glinnik Nowy*, Lubiechów* i Książ, w 2000r. - Sobięcin*, Podgórze*, Gaj*, Glinnik Nowy* i Lubiechów* a w 1997 r. Poniatów, Sobięcin, Podgórze, Gaj, Glinnik Nowy, Lubiechów i Książ).

Pojawiły się rejony o zrównoważonej podaży - są nimi Glinnik Stary i Książ.

Kolejny wskaźnik dotyczy ilości osób nietrzeźwych w osiedlach. Również i ten wskaźnik jest nadal b. wysoki - łącznie za przyrostem ilości tych osób opowiedziało się 71,2% respondentów (w 1997 - 86% w 2000 - 91,6% , 2002 - 88,6%, 2004 - 92,9%, 2006 - 90,5%) (diagram)

Wzrost ilości dorosłych osób nietrzeźwych na terenie miasta w opinii respondentów



W kolejnych 2 badaniach zaznacza się spadek przyrostu ilości dorosłych osób nietrzeźwych.

Podwyższone wskaźniki znacznego przyrostu występowały w rejonach: Piaskowa Góra, Poniatów*, Sobięcin*, Rusinowa (2006 - Poniatów, Sobięcin, Gaj, Lubiechów i Książ, 2004 - Książ, Śródmieście, Glinnik Stary, Glinnik Nowy*, Podzamcze, w 1997 r -Sobięcin, Książ, Nowe Miasto, Piaskowa Góra i Poniatów w 2000r. Glinnik Nowy, Stary Zdrój, Poniatów*, Sobięcin*, Gaj, Lubiechów, a w 2002 Nowe Miasto*, Glinnik Nowy*, Sobięcin*, Śródmieście).

Respondenci w 78% (rok 1997- 87,5%, 2000 - 93,4%, 2002 - 89,6%, 2004 - 92,9%, 2006 - 90,5%) opowiedzieli się za przyrostem ilości młodzieży używającej alkoholu w sposób widoczny - stanowi to dalszy znaczny spadek wskaźnika.

Wzrost problemu jest widziany przez respondentów jednak nadal w rejonach: Nowe Miasto, Poniatów*, Stary Zdrój i Piaskowa Góra (2006 - Poniatów i Sobięcin 2004 - Książ*, Glinnik Stary, Konradów, Gaj, Nowe Miasto, w 1997r. - Śródmieście, Nowe Miasto, Podgórze, Lubiechów w 2000r. -Stary Zdrój, Poniatów, N. Miasto*, Sobięcin, Gaj, Lubiechów*, w 2002 - Poniatów*, Sobięcin*, Lubiechów*, Glinnik Nowy i Książ).

Wśród alkoholi używanych przez młodzież nadal dominuje piwo, które w 2000r. zastąpiło dominującą w 1997 r wódkę - przy możliwości jednego wyboru opowiedziało się

za nim obecnie 98,3 % badanych.

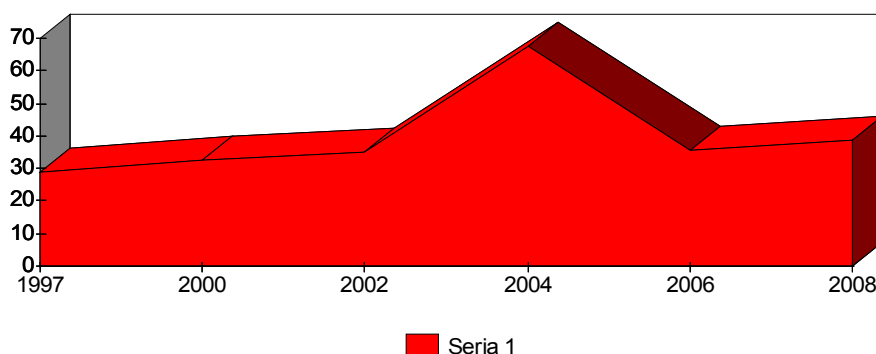
Przy możliwości wyboru kilku alkoholi zmienił się model współwystępowania wódki z piwem na współwystępowanie piwa z winem .

Następne dwa wskaźniki dotyczą problemów, które zazwyczaj są ze sobą powiązane. Wskaźniki te, to poziom poczucia zagrożenia ze strony osób nadużywających alkoholu w miejscu zamieszkania oraz występowanie stałych miejsc spotkań, osób nadużywających alkoholu w osiedlach.

Poczucie zagrożenia ze strony osób nadużywających alkoholu odczuwało - 38,8% (2006 - 35,5%, 2004 - **67,24%** 1997r. -28,69% w 2000r. - 32,38%, 2002 - 35,02%) respondentów. Poziom tego zagrożenia w okresie 2 lat po skokowym wzroście w 2004r zmniejszył się o połowę i powrócił do poziomu z lat 2000 - 2002 na którym się utrzymuje.

Problem ten nadal jednak w osiedlach występował z różnym nasileniem. Podwyższone wskaźniki występują w rejonach: Poniatów*, Piaskowa Góra i Lubiechów* (2006 - Poniatów, Sobięcín, Gaj, Lubiechów, 2004 - Książ*,. Glínnik Stary, Konradów, Rusinowa, w 1997 roku dominował w Śródmieściu Podzamczu i Piaskowej Górze a w 2000 Szczawienko, Lubiechów, Konradów i Rusinowa, w 2002 - Śródmieście*, Piaskowa Góra i Książ)

stopień poczucia zagrożenia



Występowanie stałych miejsc spotkań osób nadużywających alkoholu w osiedlach potwierdziło 56,7% (2006 - 54,33%, 2004 - **74,02%** 1997r. - 62,30% w 2000 - 64,8% , 2002 - 64,9%) respondentów - wskaźnik uległ zmniejszeniu poniżej notowanych w poprzednich badaniach wartości i utrzymuje się na zmniejszonym poziomie.

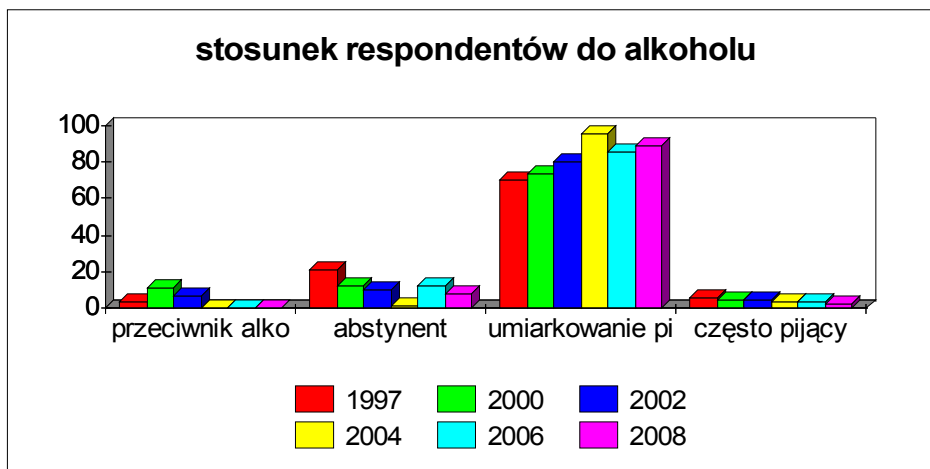
Miejsca te występują najczęściej w rejonach: Glínnik Stary, Poniatów*, Szczawienko*, Stary Zdrój (2006 - Gaj**, Książ*, Glínnik Nowy, 2004 - Książ, Lubiechów*, Gaj*, Szczawienko, Piaskowa Góra i Nowe Miasto, w 1997 -Gaj, Glínnik Nowy, i Lubiechów w 2000 - Piaskowa Góra, Sobięcín, Glínnik N*, Lubiechów*, 2002 - Gaj*, Glínnik Nowy*).

Respondenci podali lokalizację miejsc spotkań - sporządzona z ich wypowiedzi lista znajdzie się w aneksie końcowego opracowania.

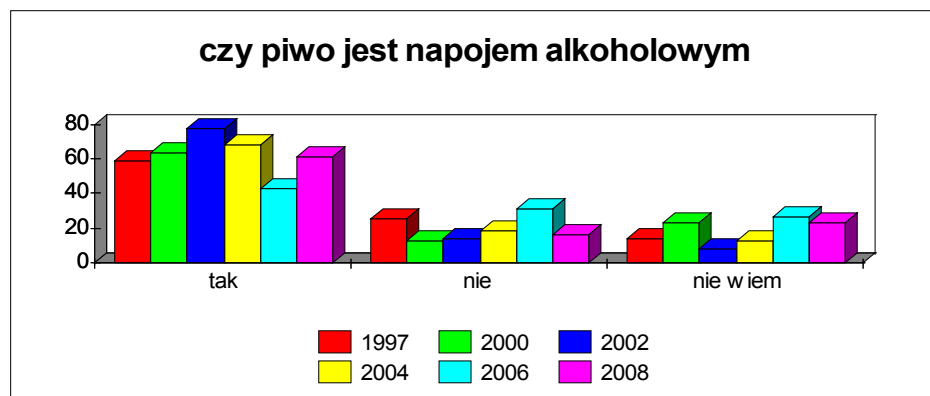
Licząca 22,8% (2006 - 26,17%, 2004 - 29,8%) badanych grupa potwierdziła zauważoną sprzedaż alkoholu nieletnim - widać tu systematyczną poprawę tego ważnego wskaźnika. Częściej sprzedaż obserwowano w rejonach: Lubiechów, Książ i Sobięcín.

Na przedstawione powyżej wskaźniki mógł mieć wpływ stosunek respondenta

do alkoholu. W próbie znalazło się więcej osób pijących niż abstynentów, można też sądzić iż z pozostałej grupy część jedynie deklarowała abstynencję. Szczegółowy rozkład przedstawiają poniższe diagramy.

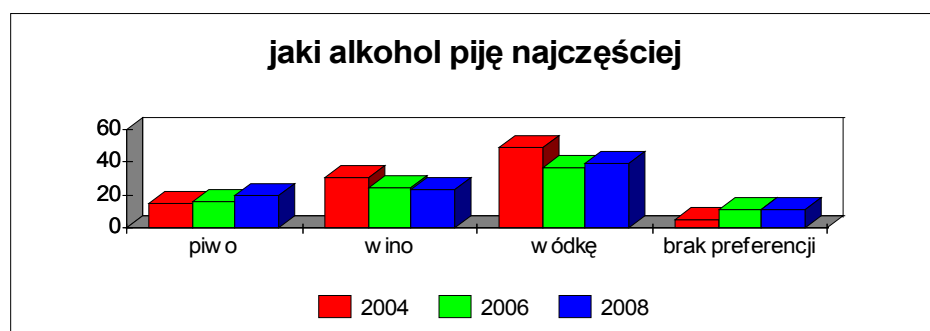


Stosunek ten jak i osobiste podejście do alkoholu najlepiej obrazuje tzw. „wskaźnik piwny”, to znaczy fakt uznania piwa za napój alkoholowy. Poniższy diagram przedstawia odpowiedzi respondentów sondy dotyczącą tego wskaźników w poszczególnych latach :



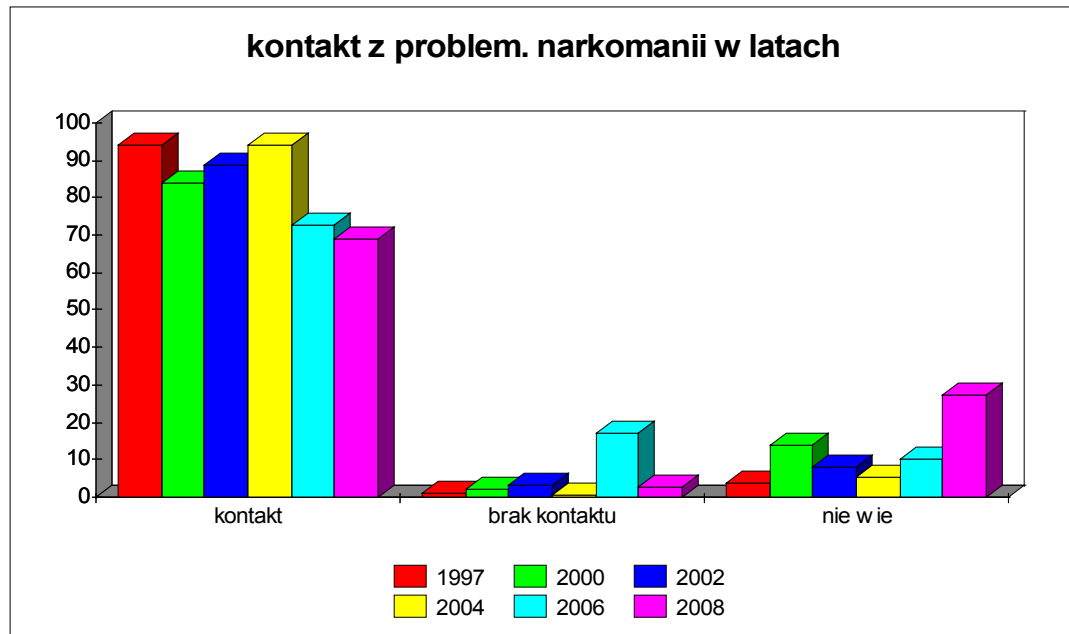
Jak widać liczba respondentów uważających piwo za „napój orzeźwiający” lub niepewna co do jego działania utrzymuje się na wysokim poziomie. Wynik ten daje obraz efektywności zmasowanej batalii reklamowej przemysłu piwnego.

Preferencje alkoholowe badanej grupy przedstawia poniższy diagram:



2. PROBLEMY NARKOTYCZNE

Informacją otwierającą ten dział jest ilość kontaktów respondentów ze zjawiskiem narkomanii. Ankieterzy pytali tu wyłącznie o kontakty bezpośrednie (to co sam widziałeś). Informacje od respondentów badanych w kolejnych latach przedstawia następujący wykres .



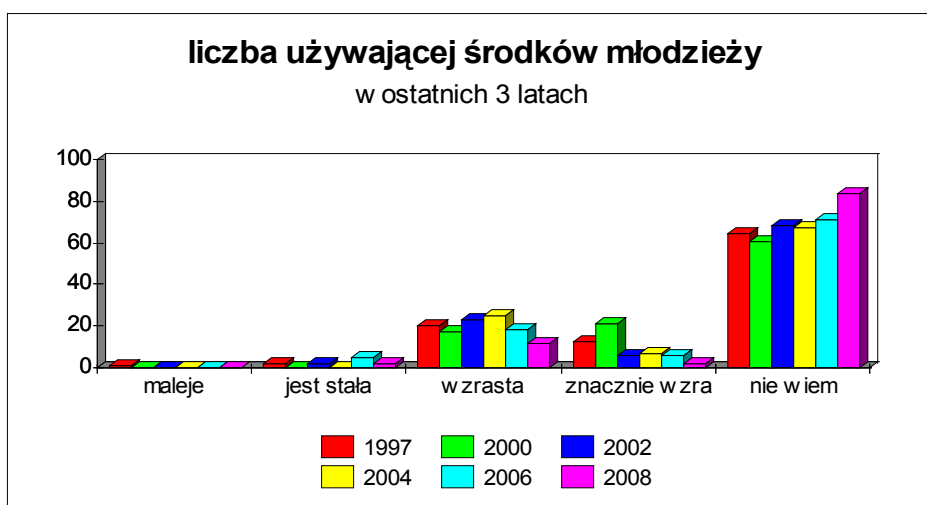
Odsetek respondentów, którzy zetknęli się z problemem narkomanii po wzroście w 2004r zmniejszył się poniżej występujących dotychczas wartości i wynosi obecnie 69,2% (2006 - 72,5%, w 1997 - 94,10% w 2000r. - 83,81%, w 2002 -88,8%, 2004 - 94,17%). Odsetek ten rozkłada się nierównomiernie i podwyższony obejmuje nadal niemal 1/4 rejonów (do 2002 1/3, w 2004 1/2 rejonów).

Istotny jego wzrost występuje nadal w Szczawienku*, Rusinowej*, Glinniku Starym* (2006 - Glinniku Starym*, Konradowie*, Szczawienku i Rusinowej, 2004 - Książu, Glinniku Starym, Kozicach i Konradowie, w 2002 - Lubiechów* oraz Gaj).

Według respondentów wałbrzyscy narkomani używają głównie marihuany 94,4% (2006 -96,8%, w 1997 - 82,62%, w 2000 85,2% , w 2002 - 93,5% 2004 - 96,5%), opiatów 73,2% (2006 - 90,8%, 61,15% , 68,5% 75,12%, 93,8%) amfetaminy 38,7% (2006- 53,3% 27,38%, 48,3%, 53,6%, 58,3%), środków wziewnych 44% (2006 - 56,2%,18,20% 35,9%, 35,6 % , 56,2%) i LSD 3,7% (2006 - 7,3%, 8,36%, 11,1%, 17,6%) oraz kokainy (?)28,7% (2006 - 37,5% 10,82%, 43,6% , 42%, 42%) tą ostatnią prawdopodobnie mylono z tanią i popularną amfetaminą. W nawiasach dane z lat 1997 - 2006 r.

Respondenci w 15,8% (2006 - 28,8%, 97r. 22,30%, 2000 33,3%, 2002 - 30,59% 2004 - 31,4%) potwierdzają iż w okolicy ich zamieszkania grupuje się młodzież używająca środków odurzających. Młodzież taka częściej grupuje się w rejonach: Szczawienko, Gaj*, Rusinowa i Lubiechów* (2006 - Sobięcín*, Biały Kamień i Lubiechów, 2004 - Glinnik Stary, Sobięcín i Gaj, 2000, 2002 - Glinnik Nowy*, Lubiechów i Poniatów).

Wskaźniki dynamiki występowania zjawiska wśród młodzieży według respondentów sondy przedstawia poniższy diagram.



Jak widać coraz wyraźniej utrwała się tendencja spadkowa wskaźnika, widoczna szczególnie w kategorii „znaczenie wzrost” . Mimo tej tendencji nadal występują rejonu ze wzrostem problemu - są nimi: Nowe Miasto*, Stary Zdrój* i Gaj (2006 - Książ*, Poniatów* i Sobięcín, 2004 - Książ*, Poniatów*, Nowe Miasto i Piaskowa Góra (w 1997r. - Nowe Miasto, Stary Zdrój, Sobięcín, Gaj, Książ , Glínnik Stary i Konradów w 2000 - Śródmieście , Szczawienko i Stary Zdrój*, Poniatów, w 2002 - Poniatów*, Biały Kamień, Podgórze, Podzamcze i Książ).

Według respondentów sondy, wiek używającej środków odurzających młodzieży nadal waha się pomiędzy 13 a 25 r.ż. z dominacją wieku 17 lat. .

Występowanie miejsc spotkań młodzieży używającej narkotyków w rejonach zamieszkania uległo dalszemu zmniejszeniu, potwierdziło występowanie jedynie 3,3% (2006 - 9,17%, 2004 - 7,24%, 1997r.- 12,46%, 2000 - 9,84% , 2002 - 11,73%) respondentów.

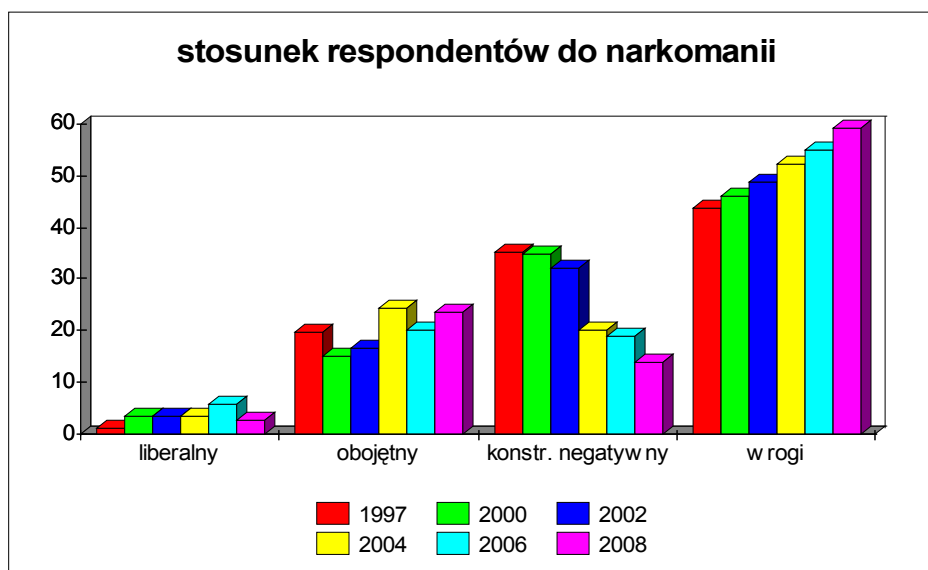
Rozkład na terenie miasta nie jest równomierny, częściej występują w rejonach: Gaj*, Lubiechów*, Książ* i Kozice (2006 - Poniatów i Sobięcín, 2004 - Książ*, Glínnik Stary, Konradów w 1997r. Podgórze, Szczawienko, Gaj, Glínnik Nowy i Lubiechów w 2000 - Lubiechów*, Nowe Miasto i Glínnik Nowy*, 2002 - Glínnik Nowy**, Poniatów i Książ).

Powyższe wskaźniki nadal obrazują tzw. „mobilność problemu” jak widać tak młodzież poszukująca środków jak i dealerzy opuszczają miejsca w których występuje przeciwdziałanie i przenoszą się do innych rejonów.

Respondenci zetknęli się z dealerami narkotykowymi, 1,2% (2006 - 9,38%, 2004 -12,6%) z nich było świadkiem sprzedaży środków - kupującymi była młodzież - widać tu systematyczny i znaczący spadek zjawiska.

Rosnąca grupa respondentów - licząca 18,2% (2006 - 10,5%, 2004 - 10,7%) zauważała zorganizowane formy przeciwdziałania problemom alkoholowym i narkotycznym.

Ostatnim czynnikiem ważnym dla oceny rzetelności badań był stosunek respondenta do problemów narkotyków i narkomanii, przedstawia go poniższy diagram:



Jak widać maleje stopniowo odsetek osób o pożytecznym dla działań profilaktycznych podejściu „konstruktywnie negatywnym”, wzrasta natomiast grupa osób „obojętnych” i „wrogich”.

3. PROBLEMY PRZEMOCY WŚRÓD MŁODZIEŻY

Po rozpoznaniu w poprzednich badaniach towarzyszących problemom alkoholowym przejawów agresji postanowiliśmy bardziej szczegółowo się nimi zająć.

W obecnych badaniach odnotowano kolejne zmniejszenie się wskaźnika. Respondenci w 50% (2006 - 51,67%, w 2000r. -63,2%, 2002 - 60,22%, 2004 74,8%) zetknęli się z brutalną przemocą i agresją wśród młodzieży. Problem ma obecnie tendencję spadkową i występuje częściej w rejonach: Poniatów, Lubiechów* i Książ (2006 - Sobięcin* i Lubiechów, 2004 - Śródmieście*, Piaskowa Góra, Poniatów, Sobięcin w 2000r. Glinnik Stary, Kozice, Konradów, Szczawienko, Rusinowa i Nowe Miasto, w 2002 - Szczawienko*, Rusinowa*, Śródmieście, Biały Kamień i Książ).

Sprawcami obserwowanej przemocy byli:

	2000r.	2002r.	2004r.	2006r.	2008r.
1. dorośli	16,63%	17,75%	13,23%	19,67%	18,33%
2. młodzież starsza	36,98%	29,13%	41,89%	21,50%	29,67%
3. rówieśnik ofiary	15,56%	13,15%	19,23%	10,50%	1,83%

W przypadku Wałbrzycha problemy przemocy są tylko częściowo związane z nasileniem problemów alkoholowych i narkotycznych. Widać to w przypadku wskaźnika lęku przed osobami nadużywającymi alkoholu. Wydaje się iż agresja i przemoc wiąże się raczej z problemami rodzin oraz frustracją tak osób dorosłych jak i kontestujących, zwartych grup młodzieży.

4. METRYCZKA

Dane z metryczki respondentów były zgodne z opisanymi na wstępie założeniami metodologicznymi doboru próby kwotowej. Badano 50,33% kobiet oraz 49,67% mężczyzn. Wiek respondentów mieścił się w przedziale 18 - 56 lat z nadreprezentacją grupy 18 - 30 lat.

WNIOSKI ROZDZIAŁU

Analiza danych uzyskiwanych za pomocą sondy środowiskowej w kolejnych edycjach pozwala na stawianie wniosków w formie hipotez.

Pełna ich weryfikacja prowadzona będzie podobnie jak w poprzednich latach w trakcie analizy "ankiety dla uczniów" oraz wyników sondażu osób zawodowo związanych z problemami alkoholowymi i narkotycznymi w terenie.

Wnioski dot. problemów alkoholowych na terenie miasta:

1. Występująca utrwalona opinia o nadmiernej, rosnącej podaży alkoholu na terenie miasta uległa dalszej poprawie
2. Rejonami, które w kolejnych badaniach osiągnęły wysoki wskaźnik nadpodaży są: Poniatów, Sobięcín, Lubiechów
3. Pojawiły się rejony o zrównoważonej podaży: Glínnik Stary i Książ
4. Dalszemu spadkowi w opinii mieszkańców uległ wysoki wskaźnik przyrostu ilości dorosłych osób nietrzeźwych
5. Podwyższony przyrost zauważa się nadal w rejonie Poniatowa*, Sobięcína*, Gaju* i Lubiechowa*
6. Znacznie zmniejszył się wskaźnik wzrostu ilości używającej alkoholu młodzieży z 90,05% na 78%
7. Nadal podwyższony przyrost ilości używającej alkoholu młodzieży zauważono w rejonach Poniatowa*, Nowego Miasta i Piaskowej Góry
8. Zmienił się wg respondentów młodzieżowy wzorzec spożycia alkoholu z połączenia piwa i wódki na współwystępowanie piwa i wina
9. Utrzymuje się spadek poczucia zagrożenia ze strony osób nietrzeźwych 10. Podwyższony odsetek poczucia zagrożenia występuje obecnie w rejonach: Poniatów*, Piaskowa Góra i Lubiechów*.
11. Ponownie zmniejszył się odsetek abstynentów w badanej próbie.

Wnioski dotyczące problemów narkotycznych odnoszą się głównie do:

1. Występowania widocznych dla ogółu respondentów przejawów problemów narkomanii na terenie całego miasta.- wskaźnik ten wg respondentów uległ dalszemu zmniejszeniu. Pozostał podwyższony w rejonach Szczawienka*, Rusinowej i Gaju
2. Na rynku narkotykowym w mieście nadal dominują następujące narkotyki:

marihuana, opiaty, amfetamina, środki wziewne i sporadycznie ekstase.

3. Nadal wskazania przez istotny odsetek respondentów kokainy jako środka oferowanego na rynku nie zostały potwierdzone w wywiadach z leczonymi osobami uzależnionymi (ewidentne mylenia środków)

4. Dalszemu spadkowi uległo zjawisko narkomanii wśród młodzieży na terenie miasta

5. Znacznie zmniejszyła się ilość stałych miejsc grupowania się młodzieży używającej środków narkotycznych aktualnie głównie w rejonach Lubiechowa, Książa i Gaju

6. Widocznym jest przemieszczanie się nasilenia problemów narkotycznych pomiędzy poszczególnymi rejonami miasta - ucieczka przed działaniami prewencyjnymi.

Wnioski dotyczące problemów przemocy wśród dzieci i młodzieży

1. Nadal zmniejsza się zauważalna przez respondentów przemoc i agresja wśród młodzieży

2. Przejawy agresji nasilone są w rejonach: Poniatowa i Lubiechowa*

3. Przemoc jedynie w części przypadków związana jest z problemami alkoholowymi.

4. Sprawcami przemocy nadal najczęściej jest starsza młodzież

V PROBLEMY UŻYWEK WŚRÓD MŁODZIEŻY SZKOLNEJ WAŁBRZYCHA

Tak alkohol jak i środki odurzające budziły i budzą zainteresowanie pewnej grupy młodzieży. Zainteresowanie to koreluje bezpośrednio z wieloma czynnikami, z których na pierwsze miejsce wysuwa się funkcjonowanie rodziny. Badana młodzież sama oceniła sytuację rodzinną - wyniki tej oceny w kolejnych latach były następujące:

OCENA	OCENA RODZINY											
	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004 rok 2006		rok 2008		GIM	SPG
W RODZINIE CZUJĘ SIĘ:	P.S.	S.P.G	GIM.	S.P.P	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM	SPG		
1.dobrze i całkowicie bezpiecznie	86,20%	67,83%	83,47%	74,35%	80,68%	74,12%	78,98%	72,44%	73,7%	78,5%	82,7%	77,4%
2.w miarę dobrze i bezpiecznie	11,95%	26,68%	14,85%	23,73%	16,52%	22,35%	7,29%	24,02%	22,3%	18,8%	13,8%	20,3%
3.złe i nie zawsze bezpiecznie	0,84%	2,74%	0,28%	0,97%	1,92%	1,99%	1,77%	1,38%	2,7%	1,5%	2,7%	1,1%
4.zdecydowanie źle	0,84%	1,50%	0,42%	0,65%	0,44%	1,55%	1,57%	1,38%	1,3%	0,8%	0,0%	1,1%
5.brak danych	0,17%	0,25%	0,98%	1,30%	0,44%	0,00%	0,39%	0,79%	0,0%	0,5%	0,8%	0,3%

P.S. - szkoły podstawowe
GIM. - gimnazja
S.P.G - szkoły ponadgimnazjalne

Można tu zauważyć poprawę sytuacji w rodzinach gimnazjalistów oraz stabilizację w szkołach średnich.

Tak w przypadku gimnazjów jak i szkół ponadgimnazjalnych młodzież mająca kontakty z badanymi problemami pochodzi nadal z grup trzeciej i czwartej oraz częściowo z grupy drugiej.

Niższa subiektywna ocena rodziny występuje w rejonach: Podzamcze i Sobięcín (2006 - Piaskowa Góra** i Podgórze, 2004 - Piaskowa Góra*, Nowe Miasto, Rusinowa*, Biały Kamień, 2002 - Podzamcze*, Piaskowa Góra i Rusinowa, w 2000r.- Podzamcze, Konradów i Biały Kamień, w 1997r. Nowe Miasto, Stary Zdrój i Podgórze)

1.ALKOHÓL

Styczność badanej młodzieży z nadużywaniem alkoholu w najbliższym otoczeniu dotyczy ważnego w epidemiologii zjawiska, jakim jest "zespół wyuczania społecznego". Odsetek młodzieży mającej bezpośrednią styczność z problemem w porównaniu z latami 1997 - 2006 wyniósł:

STYCZNOŚĆ Z PROBLEMEM (szkoły podstawowe / gimnazja)

ROK	1997	2000	2002	2004	2006	2008
1. występuje	57,24%	63,87%	78,32%	76,42%	76,2%	65,5%
2. nie występuje	42,09%	35,57%	21,53%	23,58%	23,8%	34,5%
3. brak danych	0,67%	0,56%	0,15%	0,00%	0,0%	0,0%

Po występującym od lat wzroście zjawiska nastąpił jego znaczny spadek poziomie. Wskaźnik przekracza średnią w następujących rejonach: Biały Kamień, Piaskowa Góra** i Podzamcze (2006 - Nowe Miasto**, Piaskowa Góra** i Sobięcin, 2004 - Nowe Miasto*, Podzamcze*, Piaskowa Góra* i Poniatów, 2002 - Rusinowa**, Konradów*, Piaskowa Góra, Biały Kamień i Nowe Miasto, w 2000r. - Sobięcin, Poniatów i Rusinowa*, w 1997r. Szczawienko, Rusinowa i Konradów).

Ze wskaźnikiem tym związany jest odsetek członków rodziny badanej młodzieży nadużywających alkoholu. W obecnych badaniach uległ nieznacznemu wzrostowi i wynosi 12,9% (2006 - 11,97%, 2004 - 16,5%, 2002 - 13,8% w 2000r. - 10,64% a w 1997 -13,8%). Wskaźnik ten występuje powyżej średniej w rejonach: Śródmieście i Podzamcze (2006 - Sobięcin, Konradów i Biały Kamień, 2004 - Nowe Miasto*, Śródmieście, Podzamcze, Szczawienko, Poniatów (2002 - Konradów*, Nowe Miasto*, Biały Kamień, Piaskowa Góra, w 2000r. - Nowe Miasto, Rusinowa*, Podzamcze i Konradów, w 1997r. - Szczawienko, Rusinowa i Konradów).

Odsetek młodzieży potwierdzającej potrzebę określania dolnej granicy wieku, rozpoczęcia używania alkoholu w obu grupach jest w kolejnych badaniach podobny i wynosi 64,1% (2006 - 64,23%, 2004 - 66,5% (2002 - 65,8%, w 2000r. - 68,21%, w 97r. 69,87%).

Wiek graniczny uległ obniżeniu i obecnie oscyluje między 10 a 21 r.ż z dominacją 18 r.ż.

Wśród badanej młodzieży szkolnej odsetek osób używających alkoholu (bez jednorazowych kontaktów) wyniósł w poszczególnych latach:

UŻYWA ALKOHOLU

	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006		ROK 2008	
	SP.	PPG	GIM.	PPG	GIM	SPGGIM	SPG	GIM	SPGGIM	SPG	GIM	SPG
1. TAK	33,0%	85,3%	34,2%	75,7%	39,2%	78,1%	58,4%	86,8%	52,3%	85,2%	47,6%	68,8%
2. NIE	65,5%	13,9%	65,4%	23,7%	59,4%	21,9%	11,6%	13,2%	47,6%	4,8%	52,4%	13,9%
3. BRAK DAN	1,5%	0,8%	0,4%	0,6%	1,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,3%

Wskaźnik ten, jak stwierdziliśmy w poprzednich badaniach istotnie wzrasta na przełomie II i III kasy gimnazjalnej. Obecne badania pokazują dalszy spadek wskaźnika.

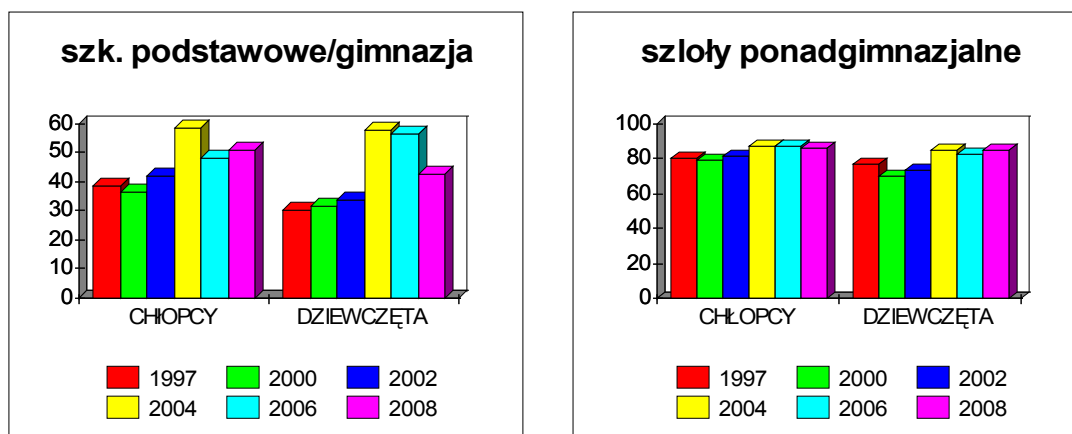
Wskaźnik był podwyższony w następujących rejonach: Biały Kamień i Podgórze (2006 - Nowe Miasto**, Piaskowa Góra**, Śródmieście, 2004 - Nowe Miasto*, Piaskowa Góra*, Poniatów. (2002 - Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Nowe Miasto, w 2000r. - Poniatów*, Piaskowa Góra i Podzamcze).

Wiek inicjacji alkoholowej utrzymuje się na poziomie 10 - 16 r.ż. z dominacją na 14 r.ż. (2002 - 14r.ż, w 2000r - 13 r.ż., w 97r - 12 r.ż.). Można tu zauważyć stabilizację sytuacji.

Tak w grupie młodzieży szkół gimnazjalnych jak i średnich dominującym w inicjacji alkoholem było piwo 88% pijących - podobnie jak w 2004r. i 2006. (w 2000r. około 80% pijących).

Płeć używającej alkoholu młodzieży szkolnej przedstawiają poniższe diagramy;

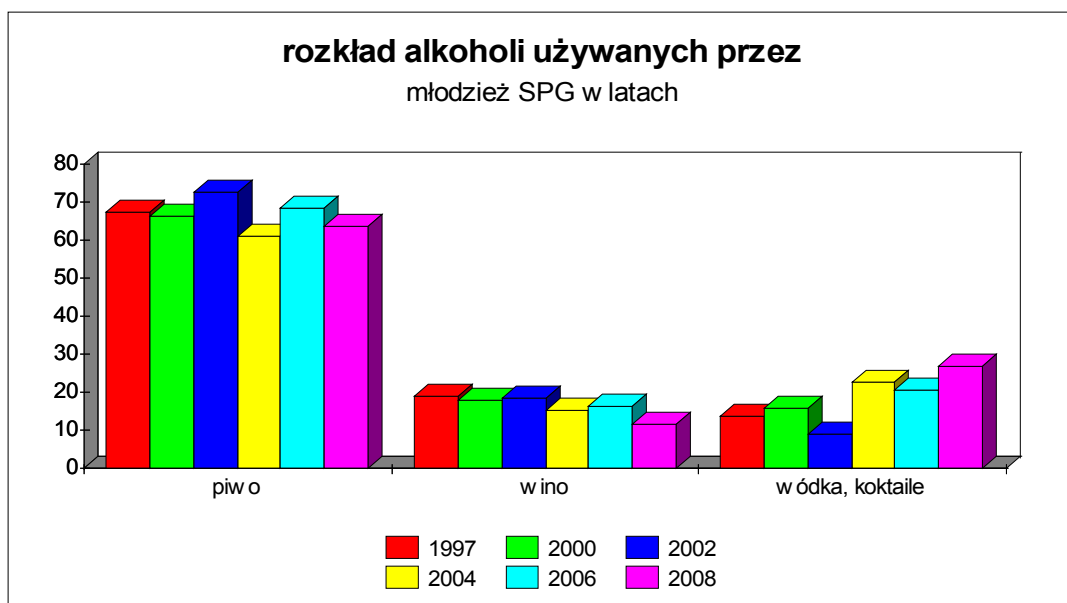
UŻYWANIE ALKOHOLU A PŁEĆ W TYPACH SZKÓŁ (%)



Diagramy te pokazują tak ogólną dynamikę występowania używającej alkoholu młodzieży jak i spadek ilości pijących dziewcząt w gimnazjach.

Miejszem inicjacji alkoholowej i dalszego picia jest obecnie najczęściej nadal podwórko i mieszkanie kolegi (w 1997r. - własny dom lub mieszkanie kolegi - koleżanki). Udział własnego domu wśród miejsc inicjacji alkoholowej w okresie 8lat zdecydowanie zmalał.

Przeciętny "pijący" uczeń gimnazjum używa nadal najczęściej piwa, średnio dwa - trzy razy w miesiącu. Jego odpowiednik w szkole ponadgimnazjalnej pije nadal również piwo, jednak używa też coraz częściej wódki. Alkoholu używa raz a nawet dwa razy w tygodniu. Jak wynika z analizy w tygodniu poprzedzającym badanie piło alkohol 46,8% (2006 - 46,7%, 2004 - 32%) młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Tabela przedstawiająca odsetki pijącej młodzieży z poszczególnych szkół stanowi odrębny załącznik do niniejszego raportu.



Jak widać na przestrzeni lat preferencje alkoholowe młodzieży nie uległy większym zmianom. Jednak trend jaki można zauważyć w ostatnim diagramie to pojawiający się spadek spożycia win, wysokie, nieznacznie wzrastające spożycie piwa i ponowny (nieznaczny) wzrost używania wódek i koktajli

Zdecydowanie częściej bo przynajmniej raz w ciągu ostatnich 7 dni pije alkohole znaczna grupa młodzieży w rejonach: Podgórze i Biały Kamień (2006 - Piaskowa Góra***, Stary Zdrój, Nowe Miasto, Sobięcina (2004 - Poniatowa**, Piaskowej Góry**. Podzamcza i Szczawienka (2002 - Sobięcina*, Nowego miasta**, Poniatowa*, Piaskowej Góry i Podgórze, w 2000r. - Poniatowa, Podzamcza, Rusinowej i Nowego Miasta*, w 1997 r. - Nowego Miasta, Sobięcina, oraz Szczawienka).

Przedstawiony obraz wskazuje na stabilizację problemów alkoholowych z pojawiającą się tendencją spadkową. Widoczna jest utrwalona wiodąca rola piwa przy wysokim spożyciu wódki.

2. ŚRODKI ODURZAJĄCE.

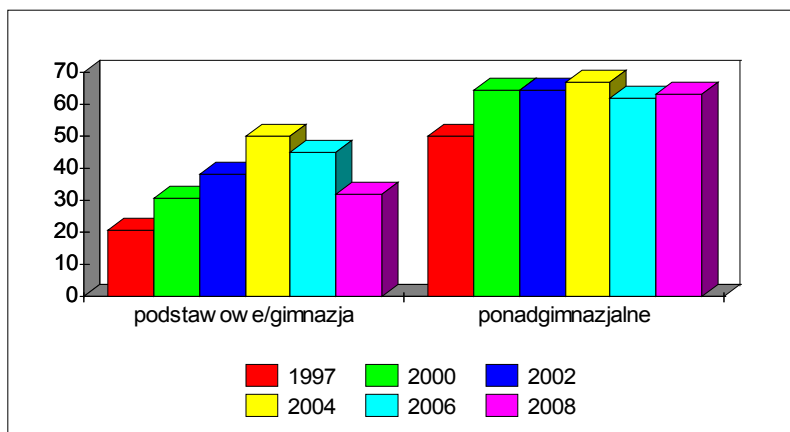
Odsetek młodzieży, mającej styczność z problemami narkotycznymi w najbliższym otoczeniu wskazuje na stopień środowiskowego rozpowszechnienia problemu:

STYCZNOŚĆ Z PROB. NARKOTYCZNYMI

	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006		ROK 2008		GIM SPG	
	P.S.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G.	GIM	S.P.G	Gim	S.P.G	Gim	S.P.G	GIM	SPG
1. TAK	20,54%	50,12%	30,39%	64,29%	38,11%	64,16%	49,71%	66,93%	44,8%	62,1%	31,7%	62,9%		
2. NIE	79,46%	49,38%	69,05%	33,44%	61,39%	35,84%	50,29%	32,87%	55,2%	37,9%	68,3%	36,6%		
3. BRAK DANYCH			0,0%	0,50%	0,56%	2,27%	0,50%	0,00%	0,00%	0,20%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%

Nastąpił spadek zjawiska w gimnazjach. W szkołach ponadgimnazjalnych nastąpił również nieznaczny spadek i stabilizacja wskaźnika.

STYCZNOŚĆ Z PROBLEMAMI NARKOMANII UCZNIÓW SZKÓŁ WAŁBRZYSKICH



Podwyższony odsetek styczności z problemami narkotycznymi odnotowano w rejonie Białego Kamienia (2006 - Nowe Miasto***, Piaskowa Góra***, 2004 - Piaskowa Góra**, Poniatów**, Nowe Miasto**, Podzamcze, Rusinowa (2002 - Poniatów**, Piaskowa Góra**, Nowe Miasto*, Konradów i Stary Zdrój, w 2000r. - Sobięcín, Podzamcze, Poniatów*, Piaskowa Góra* i Nowe Miasto).

Bezpośrednie kontakty z grupami osób używających środków odurzających utrzymywał w kolejnych latach następujący odsetek respondentów:

KONTAKTY Z GRUPAMI NARKOMANÓW

	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006		ROK 2008	
	P.S.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G
1. UTRZYMUJE	17,00%	51,37%	29,55%	62,66%	38,22%	61,95%	50,29%	65,94%	40,8%	62,7%	34,1%	63,8%
2. NIE UTRZYMUJE	80,13%	46,63%	69,61%	36,04%	60,96%	38,05%	49,31%	34,06%	58,9%	36,9%	65,7%	35,9%
3. BRAK DANYCH	2,86%	2,00%	0,84%	1,30%	0,82%	0,00%	0,39%	0,00%	0,3%	0,4%	0,2%	0,2%

Kontakty nawiązywane były najczęściej w rejonach: Biały Kamień, Sobięcín, Podzamcze (2006 - Piaskowa Góra***, Nowe Miasto***, 2004 - Piaskowa Góra**, Nowe Miasto**, Stary Zdrój** i Poniatów. 2002 - Piaskowa Góra*, Stary Zdrój, Konradów i Nowe Miasto w 2000r. - Piaskowa Góra, Podzamcze i Poniatów*).

Znajomość występujących na rynku środków narkotycznych potwierdziły następujące odsetki respondentów

ZNA ŚRODKI NARKOTYCZNE

	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006		ROK 2008		
	P.S.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	GIM.	S.P.G	
1. TAK	57,07%	66,83%	53,22%	67,53%	61,22%	73,67%	69,16%	70,28%	63,9%	70,6%	54,5%	68,8%	
2. NIE	40,24%	31,42%	43,00%	27,27%	37,00%	25,88%	30,65%	29,72%	35,6%	29,2%	45,3%	30,7%	
3. BRAK DANYCH	2,60%	1,75%	3,78%	5,19%	1,78%	0,44%	0,20%	0,00%	0,4%	0,2%	0,2%	0,4%	

Propozycję zażycia środka odurzającego otrzymał znacznie niższy niż w 2006r. odsetek respondentów gimnazjów: 26,5% (2006 - 32,2%, 2004 - 40,86% 2002 - 30,56%, w

2000r. - 24,37% w 1997r.- 12,79%) w przypadku młodzieży szkół ponadgimnazjalnych 58,3% (2006 - 59,4%, 2004 - 61,22%, 2002 - 56,64%, w 2000r. - 58,44% w 1997r. - 42,89%).

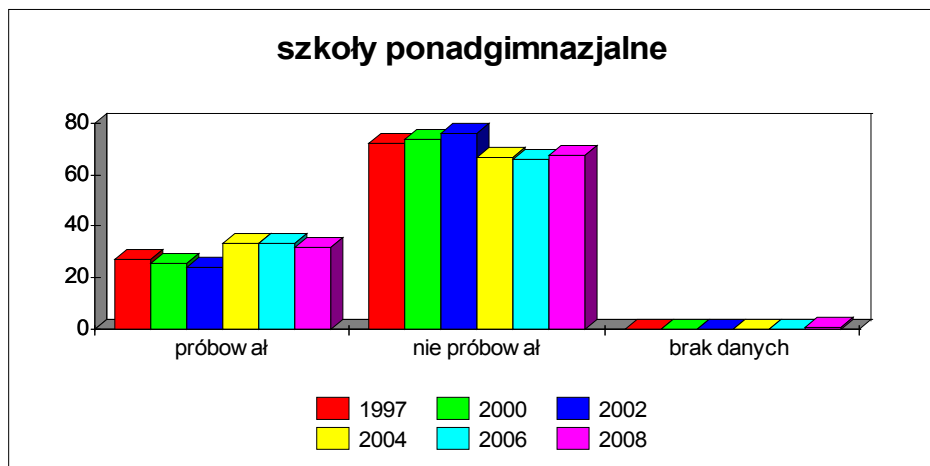
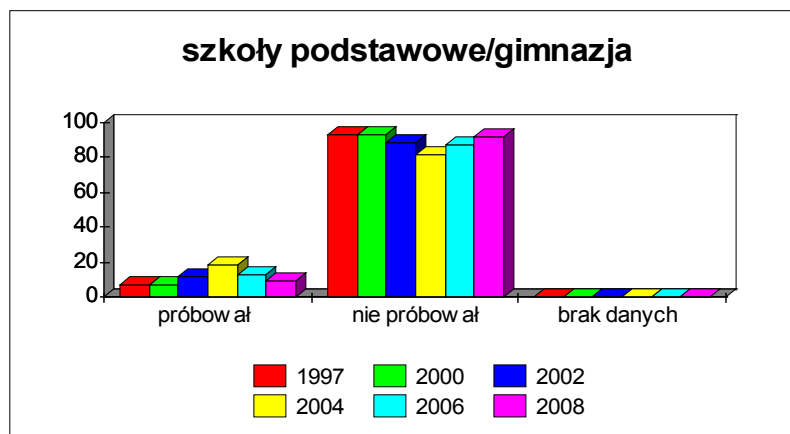
Propozycje występowały częściej w rejonach: Sobięcín i Piaskowa Góra** (2006 - Piaskowa Góra ***, Podgórze **, 2004 - Piaskowa Góra **, Poniatów**, Podgórze**. Nowe Miasto**, Stary Zdrój (2002 - Piaskowa Góra*, Poniatów** i Podgórze, w 2000r. - Piaskowa Góra, Nowe Miasto i Poniatów*, w 1997r. - Poniatów, Szczawienko, Gaj i Konradów).

Za najważniejsze przyczyny sięgania przez młodzież po środki zmieniające nastrój, respondenci uważali:

	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006		ROK 2008	
	SP.	PPG	GIM.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G
SZPAN	74,58%	71,07%	80,11%	74,03%	76,61%	74,12%	78,78%	63,31%	73,4%	68,8%	74,9%	69,3%
IMPONOWANIE INNYM	63,64%	56,61%	67,37%	60,39%	66,73%	59,51%	69,16%	56,50%	59,7%	53,7%	63,5%	58,8%
CIEKAWOŚĆ	62,96%	75,81%	82,47%	79,65%	78,51%	71,32%	84,65%	66,9%	75,0%	64,7%	79,7%	
WPLYW GRUPY	59,43%	64,09%	63,03%	74,03%	76,42%	80,75%	73,67%	77,36%	65,8%	68,7%	72,9%	77,6%
UCIECZKA OD												
RZECZYWISTOŚCI	52,19%	41,40%	53,22%	54,22%	67,45%	63,05%	60,51%	60,83%	52,1%	57,5%	58,3%	61,2%

Używanie i próby ze środkami odurzającymi potwierdził następujący odsetek respondentów:

PRÓBOWAŁ ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH (w latach)

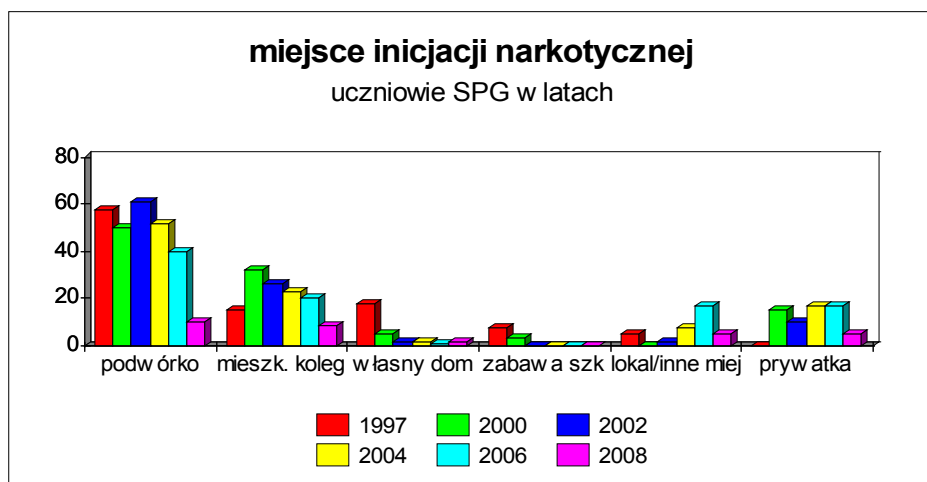


W przypadku szkół ponadgimnazjalnych nastąpiła stabilizacja wskaźnika z zaznaczoną tendencją spadkową. Nastąpił spadek ilości prób ze środkami zmieniającymi nastrój wśród uczniów gimnazjów.

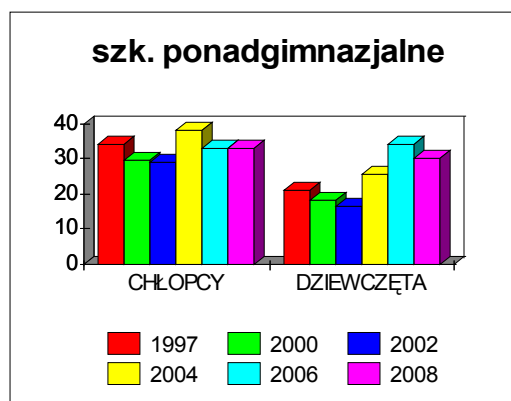
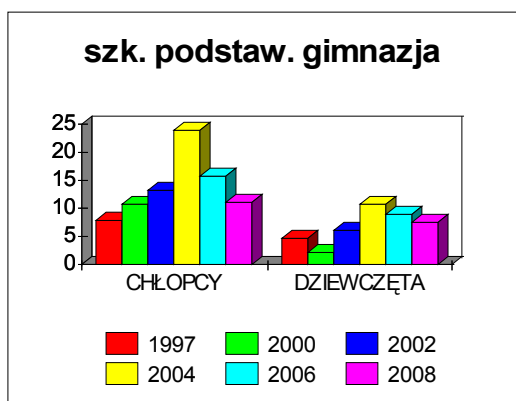
Próby występowały częściej w rejonach: Podzamcze i Biały Kamień (2006 - Nowe Miasto*, Śródmieście*, Piaskowa Góra, Stary Zdrój i Sobięcín, 2004 - Poniatów*, Biały Kamień, Konradów, Nowe Miasto i Śródmieście 2002 - Poniatów* i Piaskowa Góra, w 2000r. - Nowe Miasto i Poniatów).

Inicjacja narkotyczna wg respondentów nadal występuje najczęściej pomiędzy 12 a 17r. życia, a miejscem jej jest: podwórko, mieszkanie kolegi, koleżanki.

MIEJSCE INICJACJI NARKOTYCZNEJ w latach



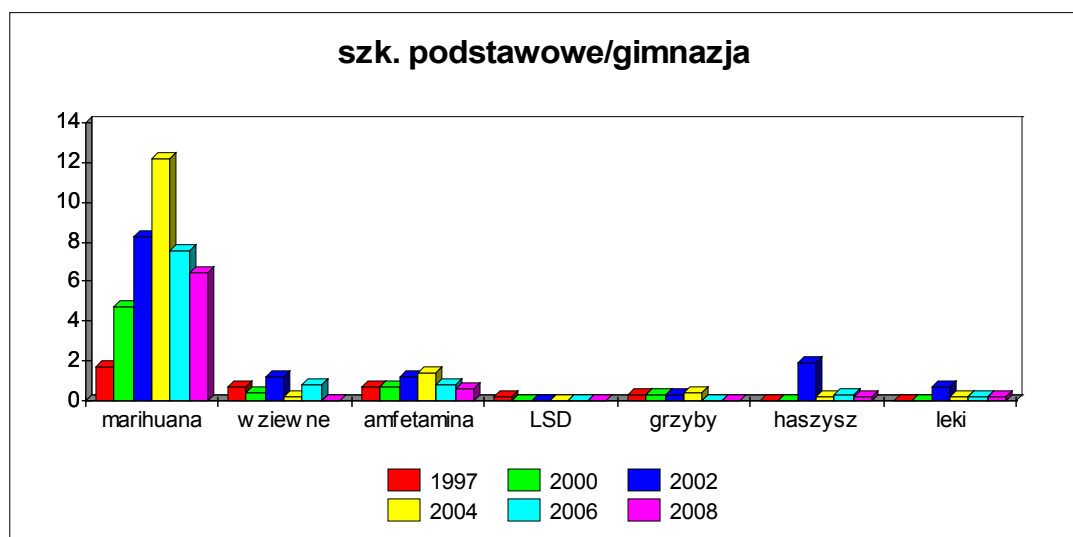
ROZKŁAD PŁCI MŁODZIEŻY EKSPERYMENTUJĄCEJ (w % populacji)



Wśród badanej młodzieży wielokrotne użycie środka, bądź eksperymentowanie z wieloma środkami potwierdziło 5,8% (2006 - 8,11% 2004 - 11,8%, 2002 - 4,9%, w 2000r. - 3,9% w 97r. - 2,7%) uczniów gimnazjów i 19,2% (2006 - 20,15%, 2004 - 23,8% (2002 - 17,1%, w 2000r. - 19,8% w 97r. - 16,21%) uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Podwyższone wyniki tego wskaźnika pomimo spadku występowały u respondentów z gimnazjów nr: 5 i 2

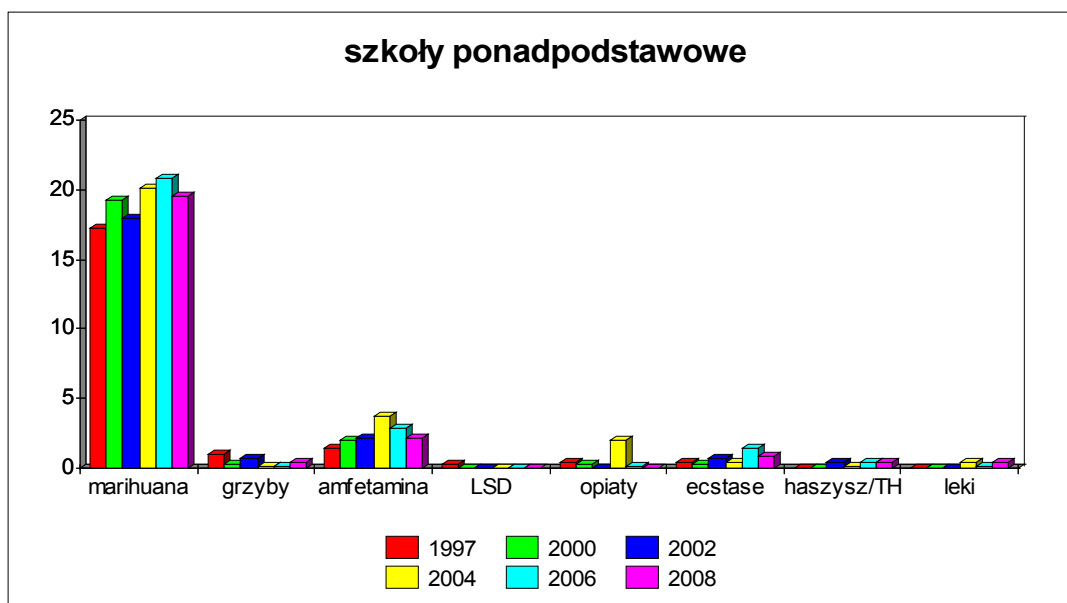
W grupie respondentów z gimnazjów używających środków dominowała nadal marihuana, amfetamina oraz tabaka. Pojawiało się też sporadycznie ecstase. W grupie tej środki używane były nadal 1-3 razy w roku.

ŚRODKI WG CZĘSTOŚCI UŻYWANIA



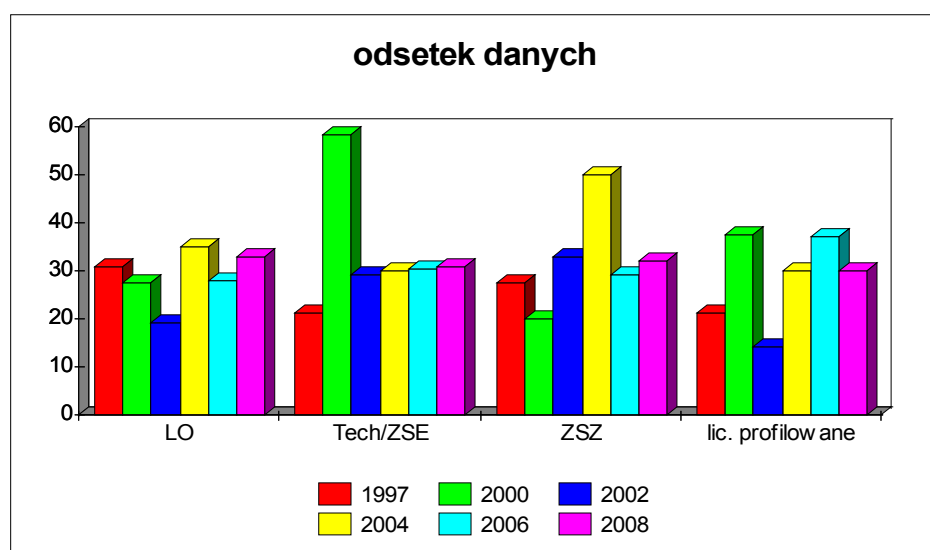
W szkołach średnich, podstawowymi środkami były: pochodne cannabis (marihuana, haszysz, THC), amfetamina, sporadycznie ecstazy. Pojawiły się leki i grzyby halucynogenne. Imprezy z udziałem środków organizowane są średnio raz na 1-2 miesiące.

ŚRODKI WG CZĘSTOŚCI UŻYWANIA



W grupie szkół ponadgimnazjalnych występowało nieznaczne zróżnicowanie, dotyczące odsetka osób eksperymentujących ze środkami, przedstawia to poniższy diagram

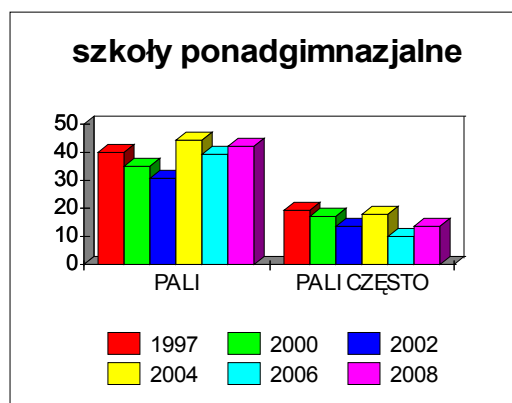
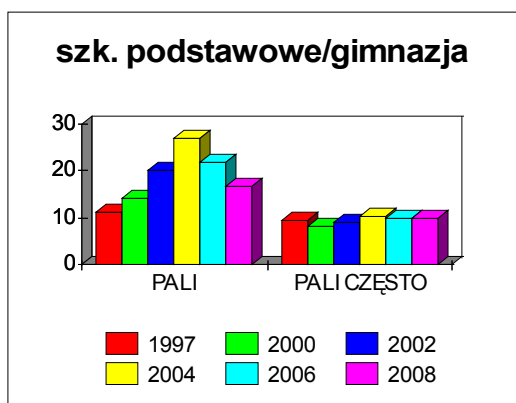
PRÓBY ZE ŚRODKAMI NARKOTYCZNYMI WŚRÓD UCZNIÓW POSZCZEGÓLNYCH TYPÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH



Widać tu stabilizację z tendencją spadkową widoczną szczególnie w przypadku liceów profilowanych.

Przy omawianiu środków narkotycznych koniecznym jest przedstawienie odsetka młodzieży używającej sporadycznie lub systematycznie tytoniu (papierosy, fajka). Przedstawia się to w poszczególnych grupach następująco:

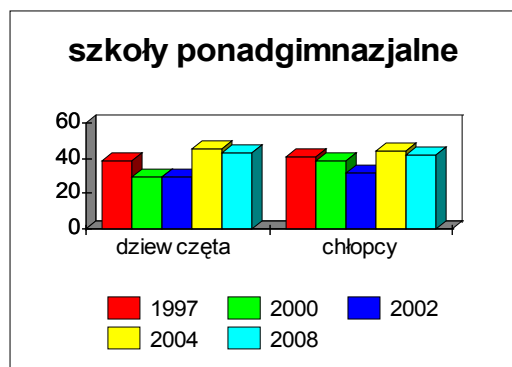
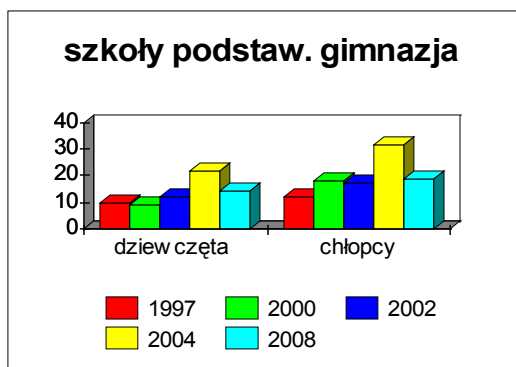
PALENIE TYTONIU (% badanych)



Widać tu spadek dalszy ilości palących w gimnazjach ze stabilizacją wskaźnika palących często. W szkołach ponadgimnazjalnych widać ponowny nieznaczny wzrost wskaźnika.

Wraz ze zmianami ilości palących nastąpiły zmiany rozkładu w grupie chłopców i dziewcząt, inaczej niż w innych aglomeracjach wystąpiło wyrównanie pomiędzy grupami. W szkołach ponadgimnazjalnych wyrównanie to następuje na skutek dynamicznego wzrostu odsetka palących dziewcząt.

PALĄCY W GRUPACH DZIEWCZĄT I CHŁOPCÓW (w % grupy)



Możliwości kupna środków narkotycznych na terenie miasta znał następujący odsetek respondentów:

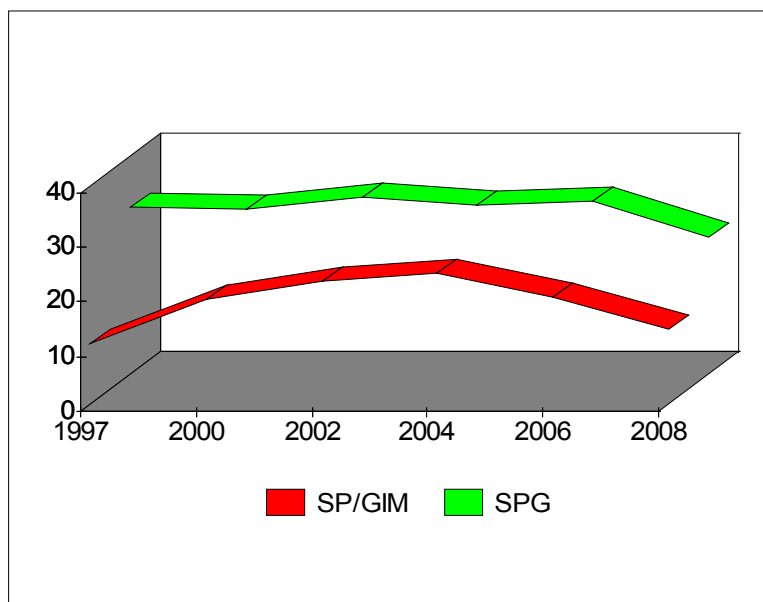
ZNA MIEJSCA KUPNA ŚRODKÓW W MIEŚCIE

	ROK 1997		ROK 2000		ROK 2002		ROK 2004		ROK 2006		ROK 2008			
	P.S.	S.P.G	GIM.	S.P.G.	GIM.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G
1. TAK	28,28%	52,37%	31,37%	48,05%	38,40%	54,87%	43,81%	53,5%	33,9%	51,4%	27,4%	43,1%		
2. NIE	71,04%	46,13%	67,93%	50,97%	61,00%	67,70%	55,99%	46,2%	65,4%	47,5%	72,4%	56,4%		
3. BRAK DANYCH			0,67%	1,50%	0,70%	0,97%	0,60%	0,00%	0,00%	0,2%	0,7%	1,2%	0,0%	0,5%

Dystrybucję środków odurzających w okolicach szkół potwierdzał następujący odsetek

respondentów:

DYSTRYBUCJA W OKOLICACH SZKÓŁ (w latach)



Penetrowanie przez dealerów okolic szkół zmalało w przypadku gimnazjów i szkół średnich. Nadal dotyczy jednak rejonów: Podzamcza, Sobięcina i Śródmieścia** (2006 - Nowego Miasta**, Śródmieścia** i Piaskowej Góry (2006 - Poniatowa, Nowego Miasta*, Podzamcza, Starego Zdroju* i Śródmieścia 2002 - Piaskowej Góry*, Konradowa*, Starego Zdroju* oraz Nowego Miasta, w 2000r. Piaskowej Góry i Poniatowa w 1997r. - Starego Zdroju i Konradowa).

Dealerzy odwiedzają wg respondentów następujące gimnazja: 7, 4 i 2.

Problemem alkoholowym i narkotycznym bardzo często towarzyszą agresja i przemoc, zjawisko to wystąpiło już w poprzednim badaniu. Młodzież pytana o te zjawiska podała następujące informacje:

Z brutalną agresją zetknęło się 50,5% (2006 - 53,6%, 2004 - 54,2% (2002 - 55,3% w 2000r. - 49,72%) uczniów gimnazjów i 56,4% (2006 - 57,1%, 2004 - 66,24% (2002 - 67,48%, w 2000r. - 57,5%) szkół ponadgimnazjalnych. Sprawcami agresji byli:

	2000r.		2002r.		2004		2006			2008	
	Gim.	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	GIM	S.P.G	
1. Osoba dorosła	8,40%	8,12%	13,72%	14,38%	11,30%	14,17%	10,6%	12,9%	11,3%	7,6%	
2. Młodzież starsza	35,15%	37,66%	43,36%	31,04%	36,81%	31,4%	32,5%	30,1%	37,0%		
3. Rówieśnicy	5,88%	11,69%	10,32%	9,73%	11,98%	9,25%	11,6%	11,7%	9,2%	11,8%	

Doznało agresji i przemocy 26,7% (2006 - 23,3%, 2004 - 28,29% 2002 - 24,48%, w 2000R. - 22,69%) uczniów gimnazjów i 27,5% (2006 - 26%, 2002 - 32,55%, w 2000r. - 26,62%) S.P.G.

Sprawcami tej przemocy w tych przypadkach byli:

2000r.	2002r.	2004	2006	2008

	Gim.	S.P.G.	GIM	S.P.G.	GIM	S.P.G.	GIM	S.P.G.	GIM	S.P.G.
Dorośli	4,32%	1,95%	4,87%	4,42%	4,72%	6,10%	4,1%	5,4%	4,6%	5,5%
Młodzież starsza	10,78%	19,48%	13,86%	22,35%	14,73%	19,29%	11,4%	13,7%	11,1%	12,4%
Rówieśnicy	7,00%	5,19%	5,60%	5,53%	8,45%	6,69%	7,7%	6,9%	11,1%	9,4%

Doznana przemoc polegała na:

	2000r.	2002r.	2004	2006	2008						
	Gim.	S.P.G.	GIM	S.P.G.	GIM	S.P.G.					
1.Ponizenie	6,58%	3,57%	6,05%	9,29%	7,86%	6,69%	5,7%	4,6%	7,5%	5,5%	
2.Wymuszenie		2,52%	4,55%	4,42%	7,96%	2,16%	3,35%	2,3%	1,4%	1,3%	1,5%
3.Pobicie		13,04%	16,88%	11,65%	12,17%	14,93%	18,80%	11,7%	16,4%	14,6%	18,3%
4.Rabunek		1,26%	1,62%	0,59%	1,99%	1,18%	1,57%	2,0%	1,4%	2,5%	1,3%
5.Inne		0,28%	0,00%	0,74%	0,00%	0,98%	0,39%	0,8%	1,4%	0,6%	0,5%

Wskaźnik ogólny wykazuje tendencję spadkową, wskaźnik bezpośredni „ofiary” nieznaczny wzrost.

Przemoc występowała częściej w rejonie Śródmieścia (2006 - Śródmieście*, Nowe Miasto*, Stary Zdrój, Podgórze i Sobięcín, 2004 - Biały Kamień, Konradów, Podzamcze, Rusinowa, Piaskowa Góra, Śródmieście i Nowe Miasto.)

3. MŁODZIEŻ A PRZECIWDZIAŁANIE BADANYM ZJAWISKOM

Respondenci z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych wypowiedzieli się również na temat przeciwdziałania badanym zjawiskom. Badana młodzież gimnazjów w 84,8% (2006 - 83,1% (2004 - 83,9% 2002 - 89,09%, w 2000r. - 89,64% w 1997r. - 96,3%) opowiedziało się za przeciwdziałaniem narkomanii. Za przeciwdziałaniem problemom alkoholowym opowiedziało się 72,2% (2006 - 66,5%, 2004 - 72,10% (2002 - 79,06%, w 2000r. - 81,79% w 97r. - 90,91%)

Młodzież szkół ponadgimnazjalnych za przeciwdziałaniem narkomanii opowiedziało się w 82,14% (2006 - 79,4%, 2004 - 82,48% 2002 - 87,39%, w 2000r. - 85,71% w 97r. - 90,77%), zwolenników przeciwdziałania problemom alkoholowym w tej grupie było 72,9% (2006 - 68,3%, 2004 - 75,0% 2002 - 76,11%, w 2000r. - 81,5% w 97r. - 80,05%). Spadek odsetka młodzieży opowiadającej się za przeciwdziałaniem problemom alkoholowym jest wynikiem działań promocyjno - reklamowych, jak też wszechobecności alkoholu a szczególnie piwa.

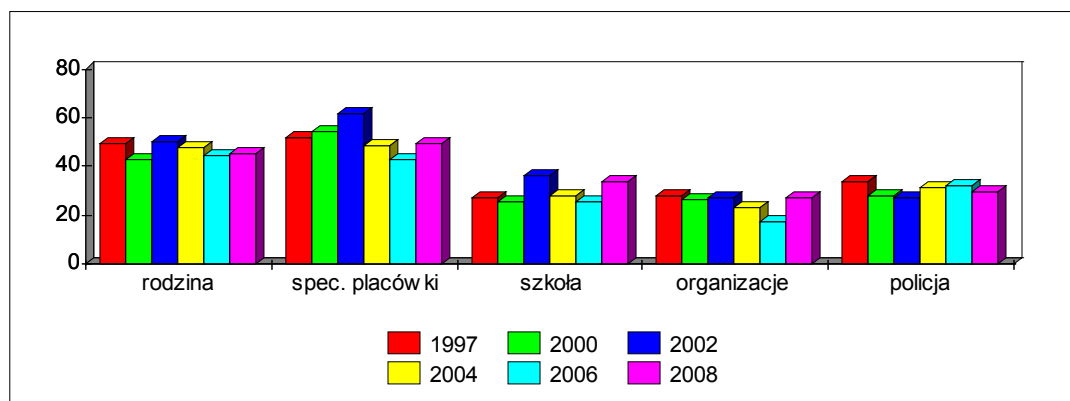
Badani z gimnazjów, z palety możliwych schematów przeciwdziałania w szkołach wybrali "dokładne omawianie zjawisk" 40,5% (2006 - 42,7%, 2004 - 39,69% 2002 - 37,91%, w 2000r. - 33,20% w 97r. - 38,22%). "systematyczne prowadzenie specjalnych zajęć" uplasowało się na II miejscu 34,3% (2006 - 31,7%, 2004 - 39,69% 2002 - 43,36% w 2000r. - 44,26% w 97r. - 42,93%),

W szkołach ponadgimnazjalnych utrwaliła się zmiana z 2004r. , drugą lokatę uzyskało "systematyczne prowadzenie specjalnych zajęć" 33,5% (2006 - 32,1%, 2004 - 37,2% 2002 - 46,02%, w 2000r. - 41,56% w 97r. - 38,65%) na pierwszym miejscu znalazło się "dokładne omawianie zjawisk" 43,5% (2006 - 42,9%, 2002 - 35,40%, w 2000r. 43,18% w 97r. - 43,64%).

W opiniach badanych, przeciwdziałania narkomanii i problemom alkoholowym powinny prowadzić (podają wg rankingu badanych); Wyspecjalizowane Placówki,

Rodzina, Szkoła. Obrazuje to poniższy diagram.

KTO POWINIEN PRZECIWDZIAŁAĆ



Ranking ten przedstawia jednocześnie akceptację młodzieży dla realizatorów programów profilaktycznych jak i dla treści programowych stawiających na wiodącą rolę rodzin uczniów.

Bezpośrednio z różnorodnymi programami profilaktycznymi zetknęło się 77% (2006 - 73%, 2004 - 76% 2002 - 78%, w 2000r. - 73% w 97r. 55%) badanych z gimnazjów w tym czynnie uczestniczyło w programach 31,5% (2006 - 32,7%, 2004 - 29,8%) i 50% (2006 - 48%, 2004 - 42% 2002 - 48%, w 2000r. - 32% w 97r. - 26%) uczniów szkół ponadgimnazjalnych - w tym czynnie 38,6% (2006 - 37,1%, 2004 - 30%)

WNIOSKI Z ROZDZIAŁU

Analiza zebranych danych pozwala podobnie jak w latach ubiegłych na wysunięcie następujących roboczych wniosków:

- Poprawie uległa autoocena rodziny w grupie gimnazjalnej przy stabilizacji oceny w grupie SPG
- Kontakt młodzieży z alkoholem i środkami odurzającymi występuje nadal częściej u młodzieży z obniżoną samooceną rodziny.
- Wskaźnik styczności młodzieży z osobami nadużywającymi alkoholu uległ dalszemu zmniejszeniu
- Nastąpił dalszy spadek odsetka używającej alkoholu młodzieży w grupie gimnazjalnej
- Utrzymuje się poziom odsetka używających alkoholu w grupie młodzieży szkół ponadgimnazjalnych
- Problemy alkoholowe wśród młodzieży rozkładają się na terenie miasta bardzo nierównomiernie - wyróżniają się w 2008 rejon Podgórze i Białego Kamienia
- Alkoholem pierwszego kontaktu nadal pozostaje **piwo**
- Miejscem inicjacji wg obecnych badań jest nadal podwórko i mieszkanie kolegi - koleżanki
- Obniżył się poziom styczności z problemem narkomanii w grupie gimnazjalistów
- Styczność młodzieży z problemami narkomanii w szkołach ponadgimnazjalnych

utrzymuje się na poziomie średnim w regionie

- Potwierdzono penetrację gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych przez dealerów narkotykowych.
- Szczególna aktywność dealerów utrzymuje się w rejonach Śródmieścia**, Podzamcza i Sobięcina
- Obniżył się odsetek młodzieży eksperymentującej ze środkami narkotycznymi
- Występują zmieniające się punkty kontaktowe młodzieży używającej środków odurzających
- W szkołach ponadgimnazjalnych problemy narkotyczne dotyczą wybranych pojedynczych szkół.
- Badana młodzież preferuje w oddziaływaniach profilaktycznych na równi **"dokładne omawianie zjawisk" i "systematyczne prowadzenie zajęć"**
- Należy wdrożyć bądź zintensyfikować profilaktyczne działania programowe w gimnazjach o numerach: 2**, 4*, 5, 7.

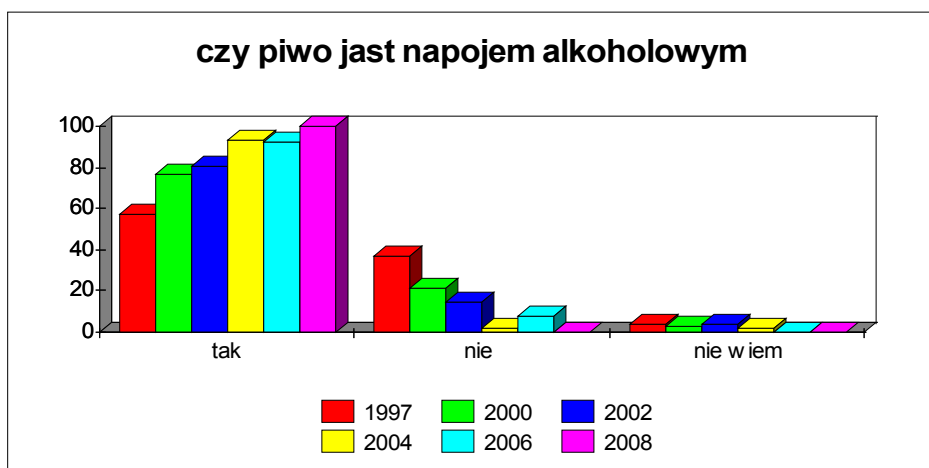
VI. PROBLEMY ALKOHOLOWE I NARKOTYCZNE W MIEŚCIE W OPINII OSÓB FUNKCJĄ LUB ZAWODEM ZWIĄZANYCH Z BADANYMI ZJAWISKAMI.

Dane uzyskane w badaniach stanowiły uzupełnienie do badań populacji dorosłych oraz dzieci i młodzieży. Respondentów z tej grupy z założenia traktowaliśmy według metody "Sędziów kompetentnych" i w przypadkach uzyskiwania w pozostałych grupach danych niejednoznacznych ich zdanie przeważało szalę.

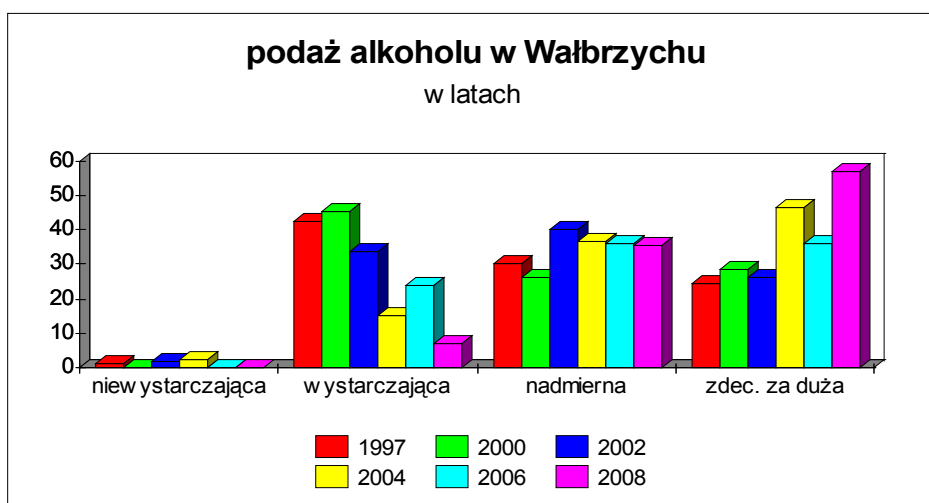
Z tych też względów rozdziału tego nie kończą wnioski a zawarte w nim informacje zostaną podobnie jak w poprzednich badaniach wykorzystane w rozdziale "Podsumowanie i wnioski".

1. PROBLEMY ALKOHOLOWE

Respondenci z grupy po raz pierwszy od rozpoczęcia badań nie mieli wątpliwości w określeniu piwa jako napój alkoholowy.



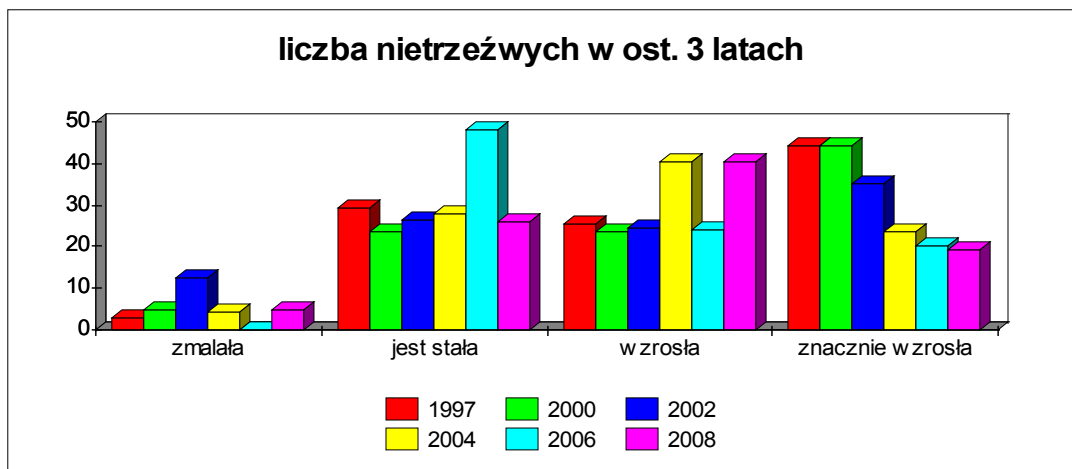
Badani z grupy potwierdzają zwiększającą się nadpodaż alkoholu na terenie miasta. Rozkład wyników jest jednak nieco bardziej zrównoważony niż w przypadku badań sondażowych. Respondenci ze znaczną przewagą podaży alkoholu w mieście uznali za nadmierną -92,8% (2006 - 72%, 2004 - 82,98% 2002 - 66,67%, w 2000 - 54,33%, w 97r. 54,54%).



Rozkład nie jest na terenie miasta równomierny, występują też zmiany w „rankingu”. Obecnie do rejonów o najwyższych wskaźnikach podaży "zdecydowanie za dużej" respondenci zaliczyli rejony: Gaj i Śródmieście (2006 - Podzamcze** i Podgórze*, 2004 - Nowe Miasto*, Podzamcze*, Podgórze oraz Stary i Nowy Glinnik (w 2002 - Nowe Miasto*, Podzamcze*, Podgórze i Stary Zdrój, w 2000r - Śródmieście, Szczawienko, Podzamcze i Nowe Miasto w 97r. - Biały Kamień i Piaskowa Góra).

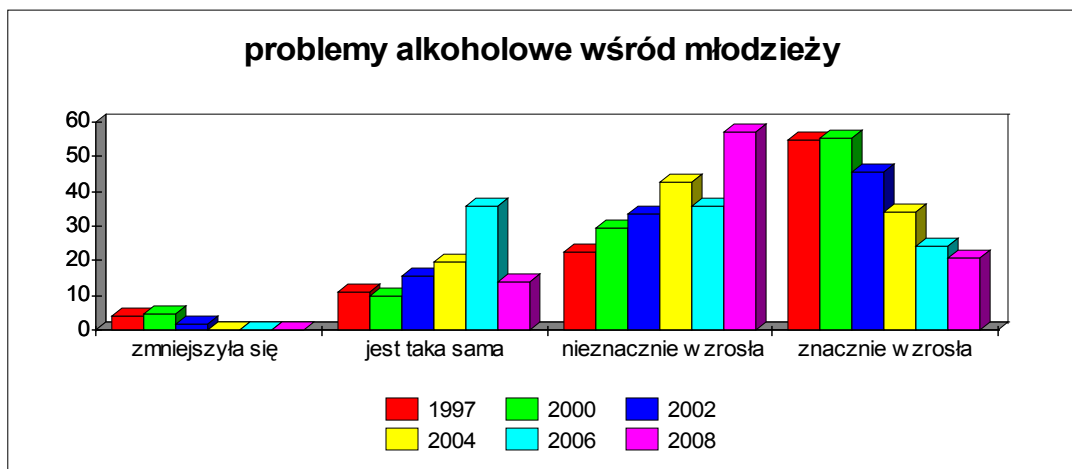
Badani potwierdzili uzyskane wcześniej dane dotyczące przyrostu ilości osób nietrzeźwych w okolicach ich działania - łącznie za przyrostem opowiedziało się 59,5%

(2006 - 44%, 2004 - 63,83% 2002 - 59,65%, w 2000r. 67% w 97r. - 66,66%) . Obraz tego wskaźnika w kolejnych badaniach przedstawia poniższy diagram.



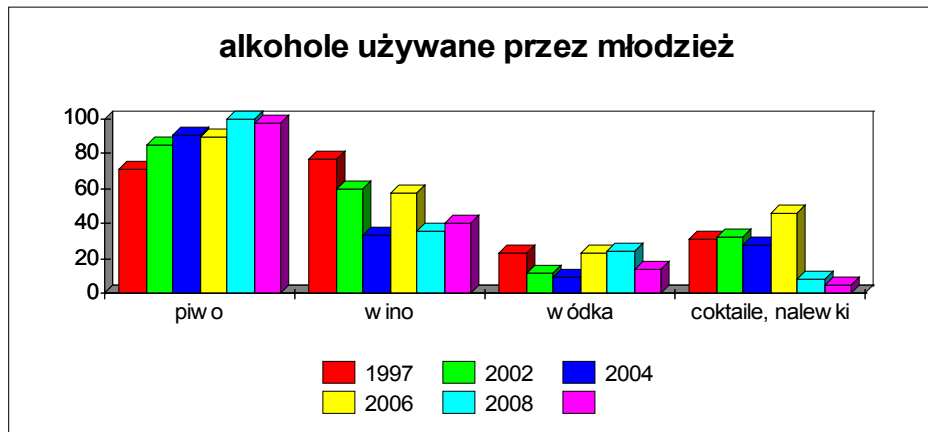
Jak widać według respondentów liczba nietrzeźwych utrzymuje się na stałym poziomie z zaznaczeniem tendencji spadkowej w kategorii „znaczny wzrost”.

Respondenci opowiedzieli się za dalszym nieznacznym zmniejszeniem się ilości używającej alkoholu młodzieży. Pełny rozkład wyników przedstawia poniższy diagram.



Znaczny wzrost wg badanych występuje nadal w rejonach Gaj i Śródmieście (2006 - Podgórze, 2004 - : Piaskowa Góra Gaj i Szczawienko, 2002- Podgórze**, Podzamcze* i Nowe Miasto (w 2000r. Śródmieście, Podgórze*, Szczawienko*, Podzamcze w 97r. - Poniatów, Rusinowa, Szczawienko, Biały Kamień i Podgórze).

Według respondentów młodzież używa wszystkich alkoholi, ich ranking przedstawia kolejny diagram (bardziej niż w sondzie zbliżony do wypowiedzi młodzieży).



Widać tu wyraźnie widzianą przez respondentów preferencję. Dominującą pozycję utrzymuje piwo. Maleje jednocześnie rola wódki przy wzroście pozycji wina.

Z analizy wynika zmiana modelu na współwystępowanie piwa z winem.

Badana grupa fachowców podobnie jak przeciętni mieszkańcy miasta ocenia poziom zagrożenia mieszkańców przez osoby nadużywające alkoholu, za występowaniem takiego zagrożenia wypowiedziało się 69% (2006 - 80%, 2004 - 82,98% 2002 - 77,19%, w 2000 r. - 82,7% w 97r. - 87,88%) respondentów.

Taki sam odsetek badanych potwierdził występowanie w rejonach ich działania stałych miejsc spotkań osób nadużywających alkoholu 64,3% (2006 - 64%, 2004 - 78,96% 2002 - 85,96%, w 2000r. - 86,4% w 97r. - 69,70%).

Miejsca te znajdowały się we wszystkich rejonach. Grupy spotykające się w tych miejscach liczyły od 4 do 15 osób, najczęściej występowały grupy 5 osobowe.

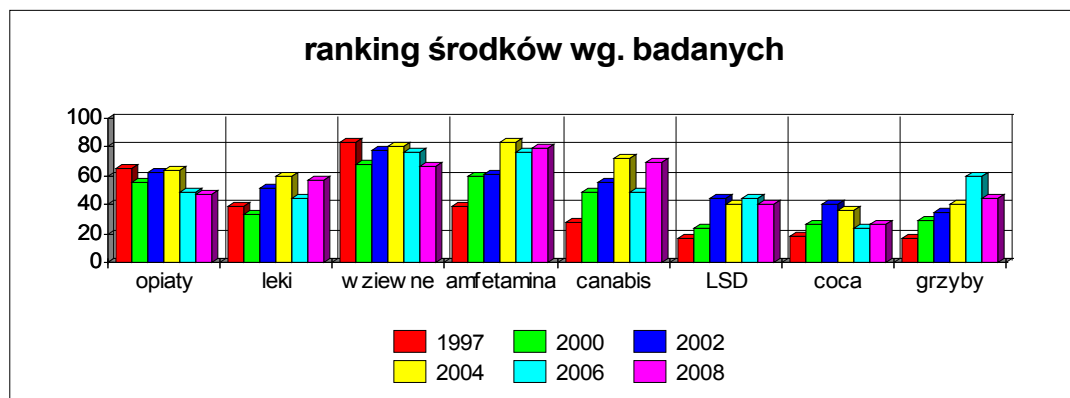
Istnienie w rejonach działania grup młodzieży nadużywającej alkoholu potwierdziło mniej niż w poprzednich edycjach bo 40,4% (2006 - 56%, 2004 - 44,68% 2002 - 45,6%, w 2000r. 69,14% w 97r. - 63,64%) badanych, grupy te występowały najczęściej w rejonach Nowego Miasta i Podgórze* (2006 - Sobięcina* i Podgórze, 2004 - Sobięcina*, Nowego Miasta*, Glinnika Nowego, Szczawienka i Gaju (w 2002 - Sobięcina i Nowego Miasta, w 2000 - Śródmieście w 97r. - Poniatowa, Piaskowej Góry i Podzamcza).

Respondenci w 69% (2006 - 80%, 2004 - 78,72% 2002 - 78,92%, w 2000r.- 72,84% w 97r. - 71,72%) potwierdzili występowanie w rejonach ich działania rodzin z problemem alkoholowym. Poszczególni respondenci znali od **2 do 20** (2006 - 1 do 20, 2004 - 1 - 50 w 2002 - 1-150, w 2000 do 70) takich rodzin. Największa grupa badanych знаła od 10 do 20 rodzin problemowych, najczęściej w rejonach Sobięcina i Nowego Miasta (2006 - Nowego Miasta**, Śródmieście (2004 - Sobięcina* , Nowego Miasta*, Rusinowej, Glinnika Nowego, Gaju, Białego Kamienia i Śródmieście).

Występowanie przemocy w rodzinie potwierdziło 69% (2006 - 52% (2004 - 59,57% 2002- 68,42%, w 2000r. 48,5% w 97r. - 57,57%) badanych. Poszczególni badani znali od 1 do 15 takich rodzin, najczęściej utrzymywali kontakty z dwoma - dziesięcioma rodzinami najczęściej w rejonach: Sobięcina, Nowego Miasta* i Gaju (2006 - Nowego Miasta* i Śródmieście, 2004 - Nowego Miasta Białego Kamienia i Glinnika Nowego. 2002 - Rusinowej*, Podgórze i Śródmieście (w 2000r. Rusinowa i Szczawienka).

2. PROBLEMY NARKOTYCZNE

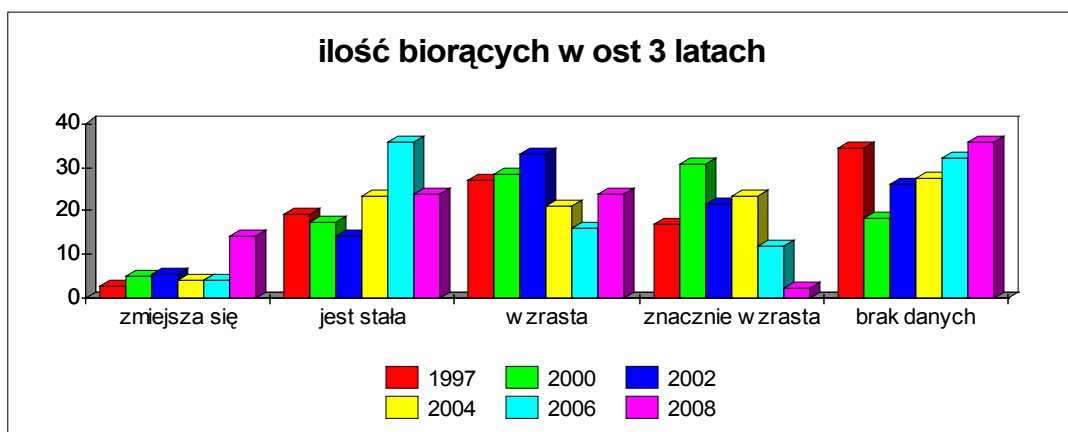
Bezpośredni kontakt z problemami narkomanii w rejonie swojego działania potwierdziło 66,7% (2006 - 64%, 2004 - 65,96% 2002 - 68,42%, w 2000r. 61,73% w 97r. - 69,70%) respondentów. Według tych samych respondentów środkami, które używa młodzież miasta są w kolejności: amfetamina, cannabis i środki wziewne. Skalę rozkładu przedstawia poniższy diagram.



Obraz ten w kolejnym badaniu mniej różni się od wyników uzyskanych od osób dorosłych i młodzieży. Przedstawia on rozkład środków używanych przez osoby kontaktujące się z respondentami badanej grupy. Widać tu jednak zauważalnie rosnącą zmianę pozycji amfetaminy i marihuany (pozycje dominujące w ankietach młodzieży). Zmiana ta świadczy o dalszym wzroście zainteresowania respondentów problemami młodzieży.

Respondenci potwierdzili występowanie w okolicy ich działania młodzieży używającej środków narkotycznych -52,4% (2006 - 56%, 2004 - 55,3% 2002 - 68,4%, w 2000r. 59,26% w 97r. - 52,53%). Najwyższe wskaźniki uzyskały rejony: Podzamcze*, Śródmieście i Stary Zdrój (2006 - Nowe Miasto***, Podzamcze, Śródmieście, 2004 - Sobięcin**, Podgórze**, Nowe Miasto**, Glinnik Nowy, Piaskowa Góra. 2002 - Sobięcin*, Podgórze*, Podzamcze*, Nowe Miasto, Stary Zdrój i Śródmieście (w 2000r. Podzamcze*, Podgórze*, Rusinowa* i Sobięcin w 97r. - Rusinowa, Podgórze, Śródmieście i Podzamcze).

Według badanych, w ciągu ostatnich trzech lat ilość używającej środków odurzających młodzieży utrzymuje się na średnim poziomie, z tendencją spadkową. Dynamikę wzrostu przedstawia poniższy diagram



W diagramie tym warto zwrócić uwagę na rosnący odsetek osób niezdecydowanych.

Podwyższony wzrost występuje jedynie w rejonach Śródmieście i Gaj (2006 - Podzamcze, 2004 - Piaskowa Góra*, Nowe Miasto* i Szczawienko. 2002 - Piaskowa Góra*, Sobięcin, Nowe Miasto i Stary Zdrój (w 2000r. Piaskowej Góry*, Rusinowej* i Podzamcza w 97r. - Piaskowej Góry, Szczawienka, Białego Kamienia i Rusinowa).

Respondenci tak samo jak w poprzednich badaniach określili dwie podstawowe grupy wiekowe używającej narkotyków młodzieży. Za pierwszą z przedziałem 16 - 18 lat opowiedziało się 30,9% (2006 - 48%, 2004 - 36,15 2002 - 26,32%, w 2000r. 28,4% w 97r. - 18,18%) respondentów. Za drugą mieszczącą się w przedziale 13 - 15 lat opowiedziało się 30% (2006 - 20%, 2004 - 34,04% 2002 - 35,09%, w 2000r. 35,8% w 97r. - 32,32%) badanych,

Młodzież używająca środków odurzających posiadała w 2008r stałe miejsca spotkań, w rejonach działania 23% respondentów. (w 2004 - 19,2% (2002 - 36,8%, w 2000r. 35,8% w 97r. - 22,22%). (2004 - Piaskowa Góra, Poniatów, Szczawienko. 2002 - Sobięcin*, Piaskowa Góra, Stary Zdrój, w 2000r. Podgórze, Sobięcin, Podzamcze* w 97r. - Podzamcze, Szczawienko, Rusinowa).

Badani w 4,8% (2006 - 10%, 2004 -- 8,5% 2002 - 5,3%, w 2000r. 7,41% w 97r. - 6,6%) stwierdzili, iż młodzież eksperymentuje z nowymi środkami odurzającymi.

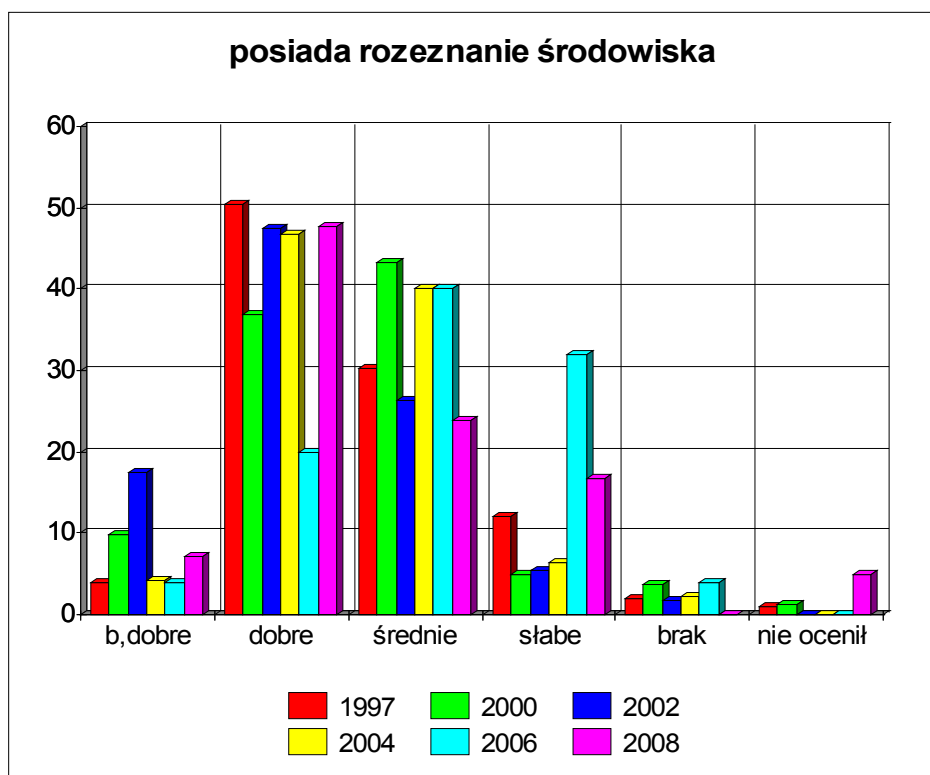
W obecnych badaniach 3% respondentów potwierdziło występowanie na swoim terenie miejsc produkcji narkotyków domowym sposobem. W latach poprzednich sytuacje takie miały miejsce (2002 - 3,5%, w 2000r. 2,47% w 97r. - 7,7%).

Mniejszy odsetek bo 11.9% (2006 - 44% (2004 - 55,2% 2002 - 52,63%, w 2000r. 54,32% w 97r. - 25,25%) respondentów potwierdza występowanie dealerów narkotykowych na swoim terenie działania.

Dealerzy występują najczęściej w rejonach: Stary Zdrój, Nowe Miasto*** i Gaj (2006 - Nowe Miasto**, Podzamcze, Śródmieście, 2004 - Nowe Miasto*, Piaskowa Góra, Biały Kamień, Gaj, Szczawienko i Sobięcin. 2002 - Śródmieście**, Podgórze**, Nowe Miasto (w 2000r. Śródmieście*, Sobięcin*, Podgórze*, i Podzamcze, w 97r. - Podgórze, Śródmieścia i Sobięcina).

Staż pracy respondentów (w powiązaniu z badanym terenem) wynosił od roku do 39 lat. Dominowała grupa o stażu od 1 do 4 lat

Badani ocenili własny poziom rozeznania problemów i obszaru działania, wyniki tej oceny przedstawia poniższy diagram.



Badani wypowiadając się na temat przemocy w środowisku młodzieży stwierdzili iż zjawisko to jest nadal zauważalne, 40,5% (2006 - 44%, 2004 - 40,43% (2002 - 52,63%) respondentów było świadkiem takiej przemocy.

Stwierdzili oni, iż sprawcami agresji byli w 8% (2004 - 6,4% 2002 - 15,79%) dorośli, w 33,3% (2006 - 28%, 2004 - 34,04% 2002 - 26,32%) młodzież starsza od ofiary i w 4,8 % (2006 - 4%, 2004 - 0,0%, 2002 - 8,77%) rówieśnicy ofiary.

VI. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przedstawione w poprzednich rozdziałach wyniki badań wyznaczają poziom i zasięg występowania problemów alkoholowych i narkotycznych w poszczególnych osiedlach miasta Wałbrzycha. Przedstawiają też kierunki zmian zachodzących w okresie pomiędzy rokiem 1997 a chwilą obecną. Praktycznie przedstawiają niezależne obrazy widziane oczyma różnych grup respondentów. Grupy te łączy wspólna cecha, jest nią zamieszkiwanie bądź bezpośredni stały kontakt z badanym obszarem.

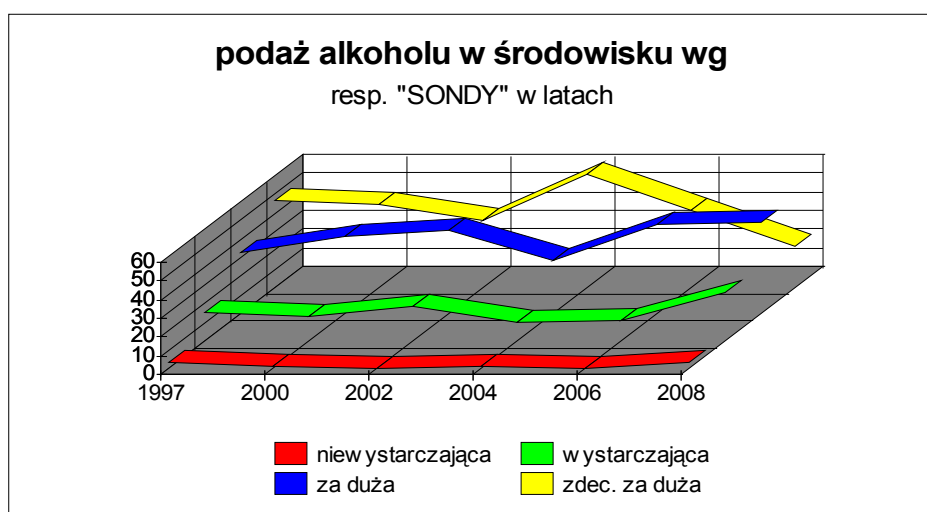
W tym rozdziale chcemy przedstawić powiązanie wskaźników dotyczących badanych problemów uzyskanych od poszczególnych grup respondentów w każdym z badanych osiedli. Zgodnie z przyjętymi założeniami, wnioski dotyczące poszczególnych rejonów powinny być oparte na wynikach uzyskanych od minimum dwu grup respondentów.

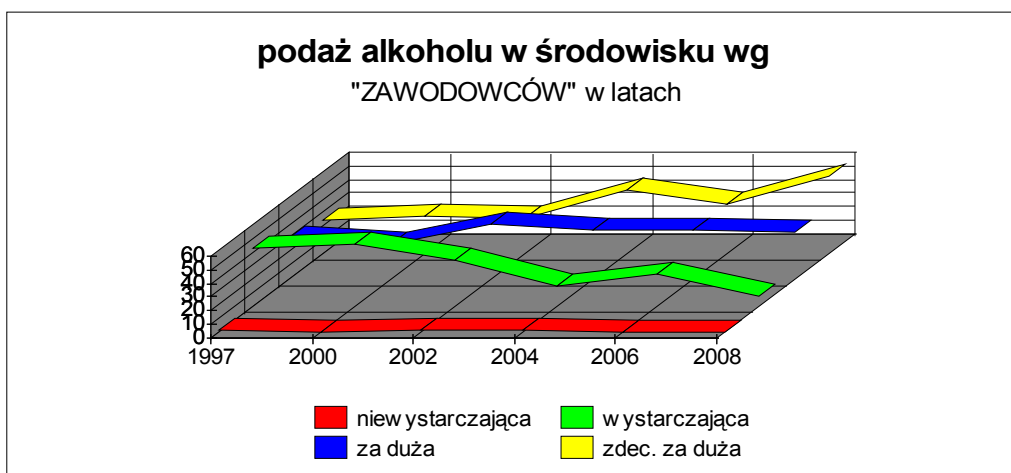
Wnioskowanie opierać będziemy na podstawowych wskaźnikach, które w poszczególnych badaniach uzyskiwały najwyższe wartości. Analiza dotyczyć będzie problemów występujących w mieście jako całości jak i sytuacji w poszczególnych rejonach.

W rozdziale przedstawimy również w formie diagramów zestawienie wskaźników problemów w rozbiciu na poszczególne rejonny.

1. Problemy alkoholowe.

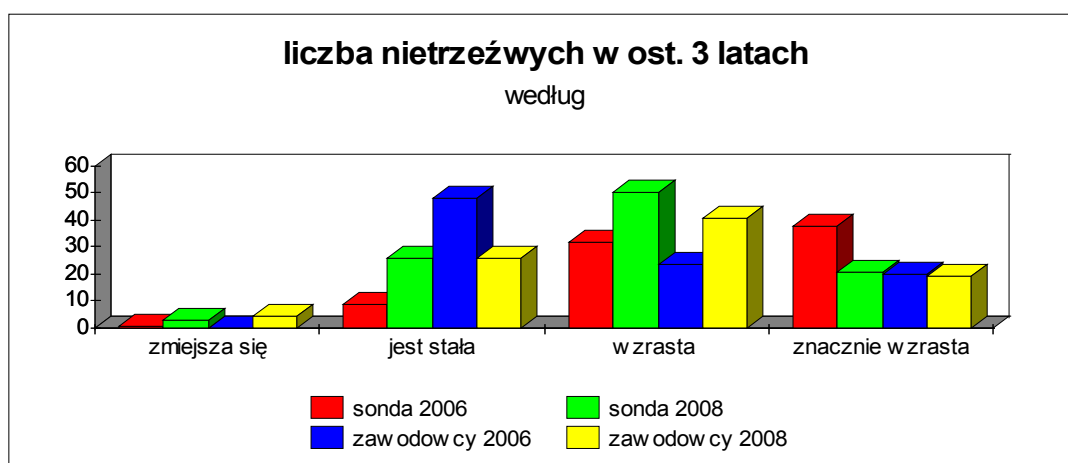
Pierwszym rozpatrywanym wskaźnikiem będzie podaż alkoholu i jego dostępność w poszczególnych rejonach. Wskaźnik ten występował w badaniach sondażowych oraz badaniach osób zawodowo zajmujących się badanymi problemami. Rozkład odpowiedzi w obu grupach był różny, przedstawiają to, w rozbiciu na lata poniższe wykresy.





Jak widać w obu grupach występuje zdecydowana przewaga podaży nadmiernej i zdecydowanie za dużej. W 2008 roku nastąpiło znaczne rozejście się ocen dot „podaży zdecydowanie za dużej”, i tak respondenci sondy wykazują systematyczny spadek wskaźnika natomiast „zawodowcy” wskazują załamanie tendencji spadkowej i ponowny wzrost wskaźnika. Podaż zdecydowanie za dużą respondenci (40% i więcej) wskazali w następujących rejonach: Gaj**, Sobięcín**, Śródmieście i Lubiechów (2006 - Gaj*, Książ*, Poniatów, Sobięcín, Podzamcze i Podgórze, 2004 - Gaj, Glínnik Stary, Książ i Śródmieście (2002 - Nowe Miasto, Podzamcze, Podgórze (w 2000r. Piaskowa Góra, Biały Kamień i Podgórze).

Drugim wskaźnikiem obrazującym występowanie problemów alkoholowych w środowisku jest ocena przyrostu (w okresie ostatnich 3 lat) ilości osób nietrzeźwych w miejscu zamieszkania bądź działania, dokonana przez wspomniane wcześniej grupy respondentów. Przedstawia to poniższy diagram.



Obydwa badania wykazują, że według respondentów występuje zahamowanie przyrostu ilości osób nietrzeźwych w ich otoczeniu. Przyrost ten nadal rozkłada się na terenie miasta nieregularnie. Podwyższony przyrost ilości osób nietrzeźwych dominuje

wg grup respondentów w następujących rejonach: Gaj**, Piaskowa Góra, Poniatów** i Sobięcin**

(2006 - Gaj*, Poniatów, Sobięcin, Książ, 2004 - Nowe Miasto*, Biały Kamień, Gaj i Podgórze 2002 - Nowe Miasto*, Sobięcin*, Glinnik Nowy*, w 2000r. Piaskowa Góra*, Podzamcze, Szczawienko*, Sobięcin*, Poniatów*, Glinnik Nowy, Gaj, Lubiechów i St. Zdrój w 97r. - Piaskowa Góra, Szczawienko, Biały Kamień, Podgórze, Nowe Miasto, Poniatów, Sobięcin i Książ).

Z przyrostem nietrzeźwości dorosłych koresponduje występowanie młodzieży używającej alkoholu.

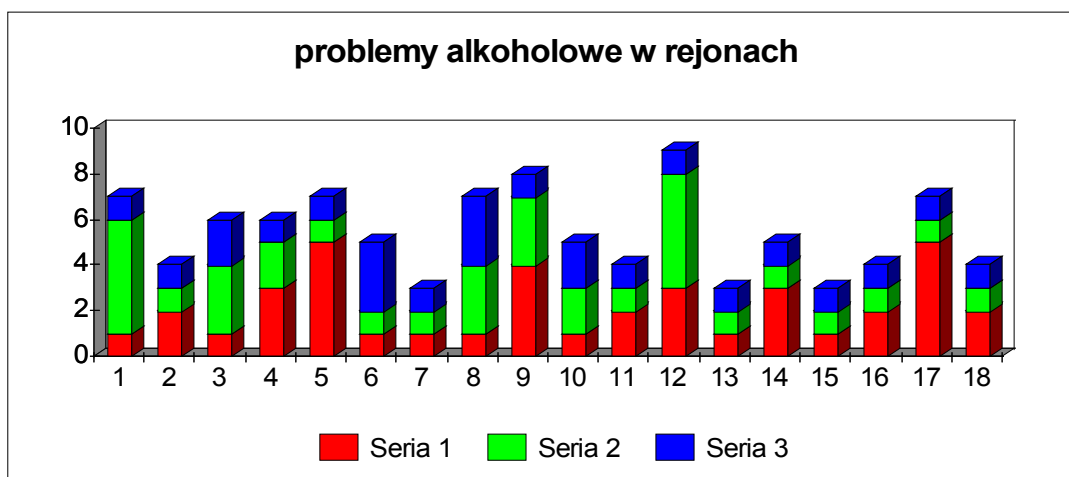
Podwyższony wskaźnik znacznego przyrostu młodzieży używającej alkoholu w okolicy miejsca zamieszkania, bądź działania według obydwu grup respondentów występował w następujących rejonach: Gaj, Śródmieście, Poniatów* i Piaskowa Góra

(2006 - Poniatów Sobięcin i Podgórze, 2004 - Piaskowa Góra, Gaj i Szczawienko 2002 - Podgórze*, Podzamcze*, Poniatów*, Sobięcin*, w 2000r. Śródmieście*, Podgórze*, Szczawienko*, Podzamcze, Poniatów*, Nowe Miasto, Sobięcin, Gaj, Lubiechów* w 97r. - Śródmieście, Podgórze, Lubiechów, Poniatów, Biały Kamień, Szczawienko i Rusinowa).

Widocznym nośnikiem problemów alkoholowych na danym terenie są grupy osób nadużywających alkoholu, spotykające się w stałych miejscach. Grupy te mają często negatywny wpływ na środowisko lokalne (subkultura). Na terenie miasta występują grupy złożone z osób dorosłych jak również grupy młodzieżowe. Miejsca spotkań takich grup według respondentów występują ze znacznym nasileniem nadal na terenie całego miasta. Problemom alkoholowym towarzyszyło poczucie zagrożenia bezpieczeństwa przeciętnego mieszkańca ze strony osób nietrzeźwych poziom tego wskaźnika uległ stabilizacji a nawet nieznacznej poprawie. Wskaźnik ten wg „zawodowców” występował we wszystkich rejonach, wg respondentów sondy jego nasilenie występowało w rejonach: Poniatów*, Lubiechów* i Piaskowa Góra.

(2006 - Poniatów , Sobięcin, Gaj, Lubiechów, 2004 - Książ*, Glinnik Stary Konradów i Rusinowa. 2002 - Śródmieście*, Piaskowa Góra* i Książ, w 2000r. Szczawienko, Lubiechów, Konradów i Rusinowa w 97r. - Śródmieście, Piaskowa Góra, Podzamcze)

Aby przedstawić pełne obciążenie poszczególnych rejonów problemami alkoholowymi nadaliśmy po 1 punkcie każdemu wskaźnikowi (przekraczającemu znacznie średnią) uzyskanemu w sondzie terenowej (5 wskaźników), ankiecie dla uczniów (5 wskaźników) oraz badaniu osób zawodowo zajmujących się problemami (8 wskaźników). Suma punktów uzyskana przez każdy rejon w 18 punktowej skali świadczy o poziomie jego zagrożenia. Uzyskany w ten sposób obraz sytuacji przedstawia poniższy wykres.



seria 1 - wskaźniki sondy, seria 2 - wskaźniki ankiety "zawodowców", seria 3 - wskaźniki ankiet młodzieży. Średnia 5,3 (2006 - 5,6 2004 - 7,8)

Jak widać z diagramu w żadnym z rejonów nie wystąpiło skumulowanie wszystkich 18 wskaźników. Mając na względzie planowanie działań prewencyjno profilaktycznych, należy do rejonów zagrożonych zaliczyć i te, które w zestawieniu osiągnęły 7 punktów. Rejonami tymi są: Gaj**, Lubiechów**, Nowe Miasto**, Biały Kamień i Poniatów.

(2006 - Nowe Miasto**, Śródmieście**, Piaskowa Góra**, Gaj*, Sobięcin, Podgórze i Lubiechów, 2004 - Nowe Miasto*, Śródmieście*, Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Szczawienko*, Biały Kamień, Rusinowa, Gaj, Glinnik Stary i Książ. 2002 - Nowe Miasto*, Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Szczawienko*, Stary Zdrój, Śródmieście, Sobięcin i Podgórze, w 2000r. Nowe Miasto, Piaskowa Góra*, Poniatów, Podzamcze, Szczawienko*, Sobięcin, Rusinowa, Lubiechów, Podgórze*, Glinnik Nowy w 97r. - Piaskowa Góra, Poniatów, Szczawienko, Biały Kamień, Podgórze i Rusinowa).

2. Problemy narkotyczne

Problemy te podobnie jak alkoholowe zostały dokładnie opisane w poprzednich rozdziałach, obecnie rozpoznane w poszczególnych badaniach wskaźniki przedstawimy uporządkowane terytorialnie.

Wskaźnikiem dotyczącym wszystkich grup badanych była bezpośrednia styczność z problemami narkomanii. Wskaźnik ten był wysoki we wszystkich grupach, różnicowania występowały jedynie w obrębie niektórych rejonów.

Rejonami, w których minimum dwie grupy respondentów odnotowały najwyższe wskaźniki styczności były: Szczawienko*, Rusinowa, Gaj

(2006 - Piaskowa Góra*, Nowe Miasto*, Glinnik Stary*, Konradów i Szczawienko. 2004 - Piaskowa Góra, Nowe Miasto, Glinnik Stary. 2002 - Poniatów*, Lubiechów i Gaj, w 2000r. Piaskowa Góra*, Poniatów*, Podzamcze, Sobięcin, Nowe Miasto w 97r. - Poniatów, Piaskowa Góra, Konradów i Rusinowa).

Kolejny wskaźnik uszczegóławia przedstawiony powyżej obraz. Dotyczy bowiem w przypadku sondy i ankiety "zawodowców" występowania w rejonie grup odurzającej się młodzieży. Występowanie tego wskaźnika dotyczyło obecnie rejonów: Lubiechów*,

Książ, Podzamcze i Stary Zdrój

(2006 - Sobiecin*, Biały Kamień i Lubiechów, 2004 - Sobiecin, Glinnik Stary. 2002 - Lubiechów, Glinnik Nowy i Poniatów, w 2000r. Podzamcze, Podgórze, Rusinowa w 97r. - Szczawienka Gaju i Konradowa).

Następny wskaźnik dotyczy zmian ilości młodzieży używającej środków odurzających w okresie ostatnich 3 lat. Przedstawiamy tu tak jak w 1997r. powiązanie kategorii "znaczny wzrost ilości" uzyskane w sondzie terenowej i ankiecie "zawodowców". W tych kategoriach zanotowaliśmy znaczny podobnie jak w poprzednich badaniach rozrzut terytorialny. Dlatego też jedynie wskazujemy te rejony, które odrębnie uzyskały najwyższe wskazania w sondzie i ankiecie „zawodowców”. Są nimi pomimo spadku wartości wskaźnika: Sobiecin*, Gaj, Nowe Miasto, Śródmieście

(2006 - Podzamcze, Poniatów, Sobiecin i Książ, 2004 - Piaskowa Góra*, Nowe Miasto, Konradów (2002 - Biały Kamień*, Podgórze*, Podzamcze*, Sobiecin* i Piaskowa Góra* (w 2000r. Śródmieście, Szczawienko, St. Zdrój*, Piaskowa Góra*, Podgórze, Poniatów, Sobiecin i Podzamcze w 97r. - Szczawienko, Biały Kamień, Piaskowa Góra, Rusinowa, Nowe Miasto, Konradów, Stary Zdrój, i Książ).

Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi problemów narkotycznych w rejonie jest istnienie stałych miejsc spotkań osób odurzających się. Miejsca takie podobnie jak w przypadku problemów alkoholowych pozwalają spotykającej się tam młodzieży na wytworzenie i kultywowanie specyficznych zachowań podkulturowych. Miejsca te są wreszcie ośrodkami wymiany i handlu środkami. W taki właśnie sposób powstawały przed kilkunastu laty znane "bajzle" wrocławskie, warszawskie czy szczecińskie.

Istnienie w poszczególnych rejonach takich miejsc potwierdzili w 2008 jedynie respondenci sondy. Ze względu na ten fakt podajemy rejony o najwyższych wskaźnikach: Książ, Lubiechów, Podzamcze i Stary Zdrój

(2006 - Poniatów i Sobiecin, 2004 - Konradów, Glinnik Stary, Książ*, Piaskowa Góra*, Szczawienko i Poniatów * 2002 - Sobiecin*, Glinnik Nowy*, Poniatów, Książ i Piaskowa Góra.

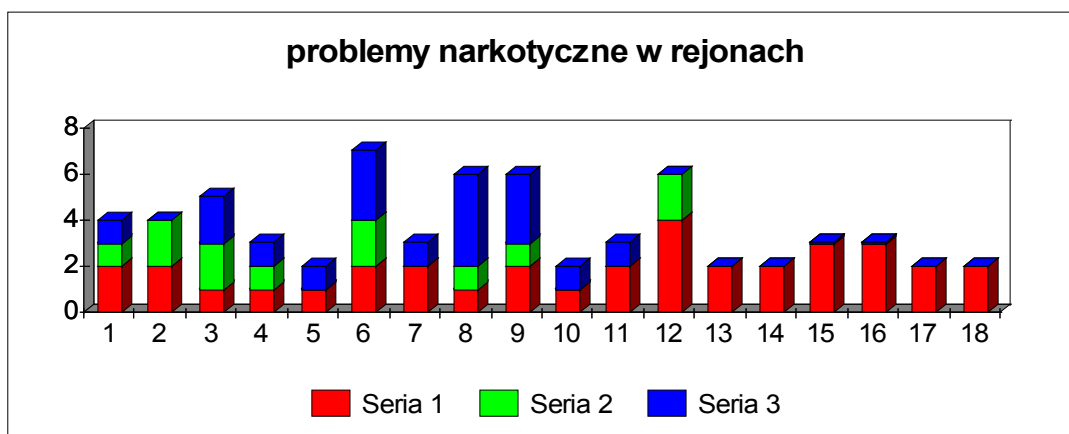
Aby przedstawić zakres handlu środkami odurzającymi zestawiliśmy wyniki ankiety dla młodzieży (możliwość zakupu) i „zawodowców”

Analizując wyniki tego zestawienia można stwierdzić iż dealerzy narkotykowi operują w okolicach szkół w rejonach: Podzamcze, Śródmieście* i Sobiecin.

(2006 - Nowe Miasto*, Stary Zdrój i Gaj, 2006 - Nowe Miasto*, Śródmieście*, Podzamcze, 2004 - Piaskowa Góra*. Nowe Miasto, Śródmieście 2002 - Piaskowa Góra, Stary Zdrój i Konradów, w 2000r. Piaskowej Góry w 97r. - Stary Zdrój i Konradów).

Z analizy materiału opisowego, ankiet szkolnych wynika że dealerami są osoby obce i coraz częściej aktualni bądź byli uczniowie szkół.

Aby przedstawić pełne obciążenie poszczególnych rejonów problemami narkotycznymi nadaliśmy podobnie jak w przypadku problemów alkoholowych po 1 punkcie każdemu wskaźnikowi, przekraczającemu znacznie średnią, uzyskanemu w sondzie terenowej (4), ankiecie dla uczniów (6) oraz badaniu osób zawodowo zajmujących się problemami (5). Suma punktów uzyskana przez każdy rejon w 15 punktowej skali świadczy o poziomie jego zagrożenia. Otrzymany w ten sposób obraz sytuacji przedstawia poniższy wykres.

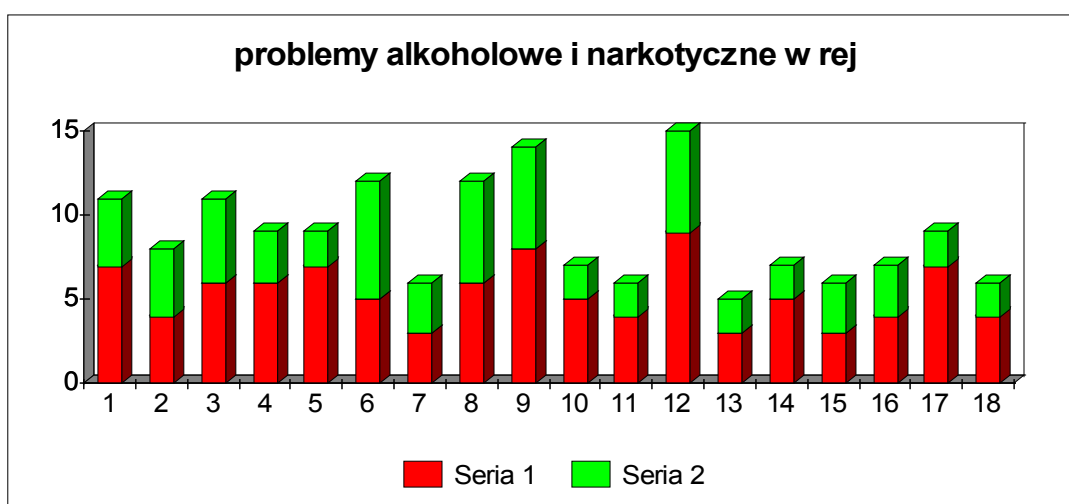


seria 1. - wskaźniki sondy, seria 2. - wskaźniki ankiety "zawodowców", seria 3. - wskaźniki z ankiety dla młodzieży. Średnia 3,5 (2006 - 4,1 2004 - 7,7)

Rejonami, w których wszystkie grupy respondentów wskazywały na występowanie podwyższonych wskaźników problemów narkotycznych były w 2008 roku: Podzamcze**, Biały Kamień, Sobięcin** i Gaj

(2006 - Piaskowa Góra**, Śródmieście**, Nowe Miasto**, Podzamcze**, Sobięcin i Lubiechów, 2004 - Nowe Miasto*, Śródmieście*, Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Glinnik Stary, Konradów i Książ. 2002 - Nowe Miasto*, Piaskowa Góra*, Podzamcze*, Podgórze*, Śródmieście, Stary Zdrój i Sobięcin, w 2000r. Nowe Miasto, Piaskowa Góra, Podzamcze, Podgórze* w 97r. - Szczawienko, Konradów i Podgórze).

Współwystępowanie problemów alkoholowych i narkotycznych w badanych rejonach miasta przedstawia wykres sumujący przedstawione wskaźniki dominujące (skala 33 punktowa).



seria 1 - problemy alkoholowe, seria 2 - problemy narkotyczne (średnia 8,8 2006 - 15,5 punktów)

Zgodnie z założeniami monitorowania przedstawiona tu punktacja opiera się wyłącznie o wskaźniki znacznie przekraczające średnią występowania w badanej

populacji. Z tego też względu należy stwierdzić iż w ponad połowie rejonów występują badane problemy. Skala 33 punktowa, według której przedstawiamy współwystępowanie problemów została zbudowana nieco "na wyrost". W praktyce skalę podzieliliśmy na 5 części: pierwsza 0 punktów oznacza "brak zagrożenia", druga od 1 do 7 punktów określa "zagrożenie zwiastunowe", trzecia od 8 do 15 punktów "zagrożenie średnie", czwarta od 16 do 23 punktów "zagrożenie znaczne" oraz piąta o skali od 24 wzwyż określająca "zagrożenie ekstremalne".

Jak wynika z analiz na terenie miasta nie występują dwie krańcowe grupy oraz grupa „zagrożenia znacznego” w którym były w poprzednich badaniach rejon: (2006 - Piaskowa Góra** i Sobięcin, 2004 - Piaskowa Góra, Nowe Miasto, Podzamcze, Śródmieście, Szczawienko, Biały Kamień Glinnik Stary, Konradów, Książ 2002 - Nowe Miasto*, Podgórze*, Podzamcze*, Stary Zdrój, Śródmieście, Piaskowa Góra i Sobięcin, w 2000r. Nowe Miasto i Podzamcze w 97r. - Szczawienko i Podgórze)

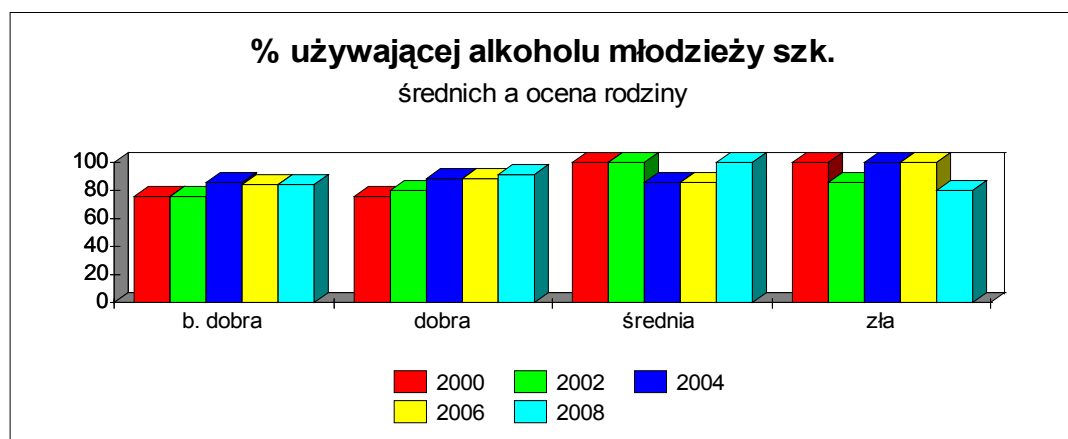
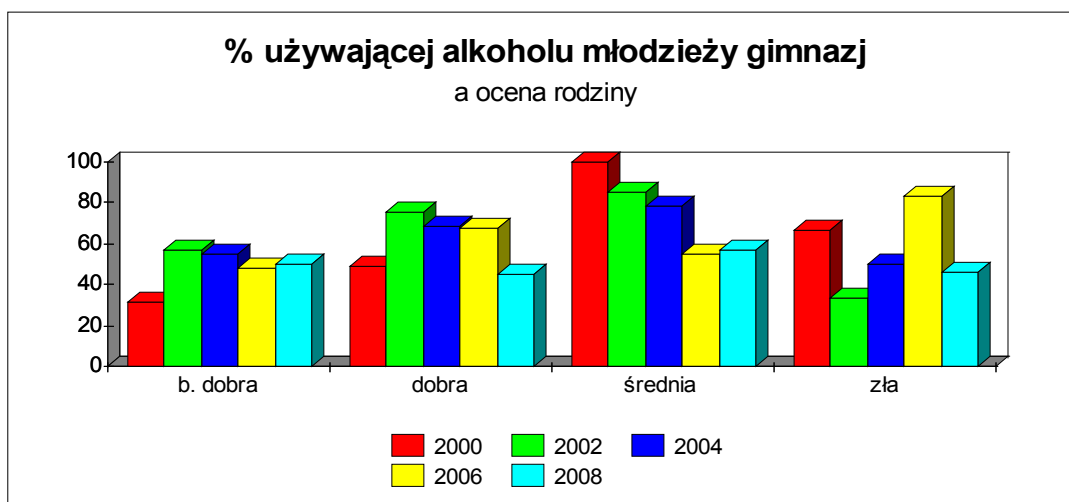
Zagrożenie średnie występowało w rejonach: Gaj, Biały Kamień, Sobięcin, Podzamcze, Śródmieście, Piaskowa Góra, Stary Zdrój, Poniatów, Lubiechów, Nowe Miasto (2006 - Nowe Miasto, Śródmieście, Poniatów, Podzamcze, Podgórze, Gaj, Konradów, Lubiechów i Książ.) W pozostałych 8 rejonach współwystępowanie problemów alkoholowych i narkotycznych mieściło się w punktacji odpowiadającej „zwiastunom zagrożenia”.

3. Problemy patologii rodziny według grup respondentów.

Występowanie zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny jest powiązane z badanymi problemami - szczególnie alkoholowymi poprzez opisane przy analizowaniu ankiet młodzieży zjawisko „zespołu wyuczania społecznego”. W tym przypadku problemy rodziny traktujemy jako czynnik przyśpieszający inicjację alkoholową wychowywanych w niej dzieci. Obserwujemy tu również przejmowanie przez te dzieci specyficznych ról w rodzinach oraz tworzenie się stereotypów zachowań i reakcji owocujących w przyszłości zaburzeniami w postaci zespołów DDD i DDA (Dorosłe Dzieci Dysfunkcyjne, Dorosłe Dzieci Alkoholików). Warto tu przypomnieć, że obniżona autoocenę rodziny deklaruje nadal 17,3% (2006 - 21,01%, 2004 - 20,63% 2002 - 19,3%) uczniów gimnazjów i 22,6% (2006 - 26,35%, 2004 - 26,77% 2002 - 24,36%) uczniów szkół średnich.

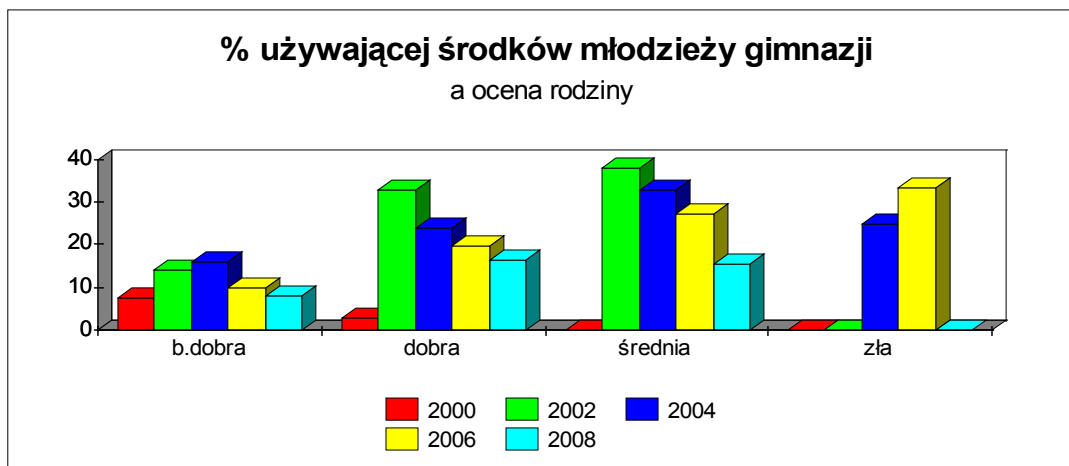
Inaczej na ten sam problem patrzymy analizując występowanie rodzin problemowych (alkohol, przemoc) w ankiecie dla osób zawodem lub funkcją związanych z przeciwdziałaniem problemom alkoholowym i narkotycznym. Występujące tu rozbieżności wskazują nadal na zróżnicowanie funkcji i zawodu respondentów. Mimo tych rozbieżności widać występowanie zjawiska. .

Na szczególną uwagę zasługują tu zależności jakie występują pomiędzy poziomem autooceny rodziny (w ankietach uczniów gimnazji i szkół ponadgimnazjalnych) a inicjacją alkoholową i narkotyczną. Przedstawiają to poniższe diagramy



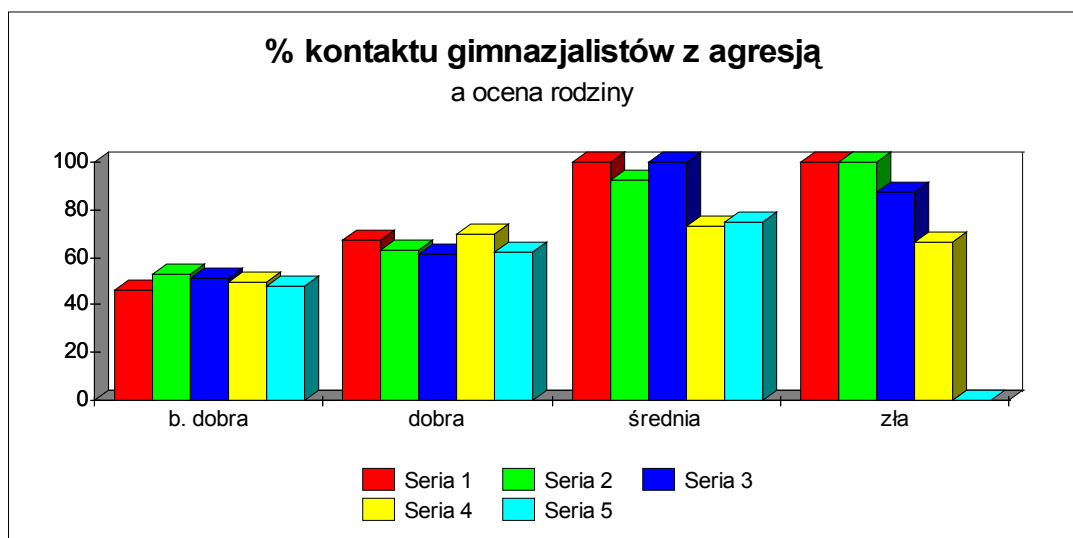
Jak widać odsetek młodzieży używającej alkoholu wzrastał wraz ze spadkiem poziomu oceny rodziny. Proporcje zachwiały się w 2002r. poprzez wzrost ilości pijącej młodzieży gimnazjalnej z oceną rodziny dobrą i bardzo dobrą. Obecnie ponownie wzrastają wskaźniki młodzieży o niższej ocenie rodziny.

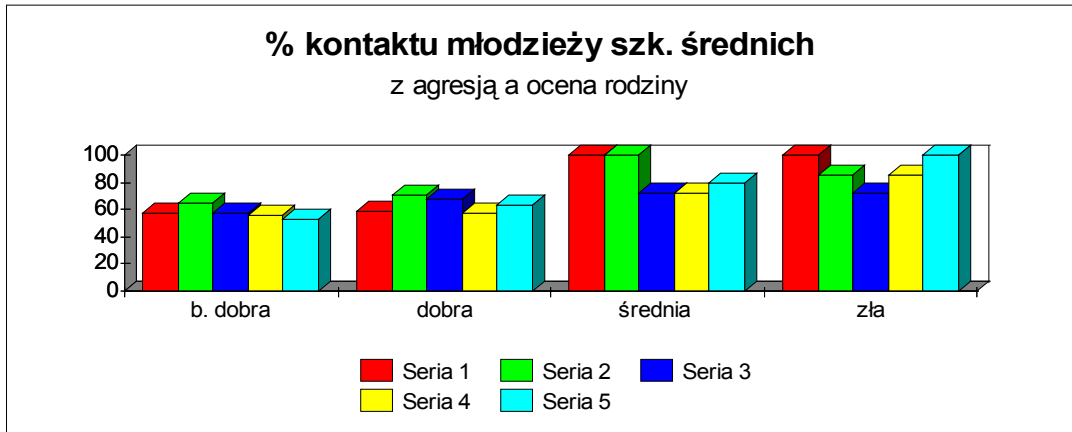
Inaczej nieco wygląda sprawa z inicjacją narkotyczną. Przedstawia to poniższy diagram.



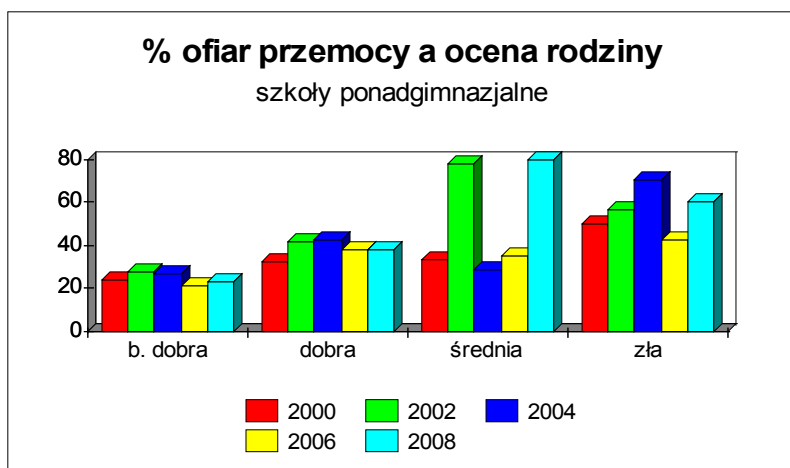
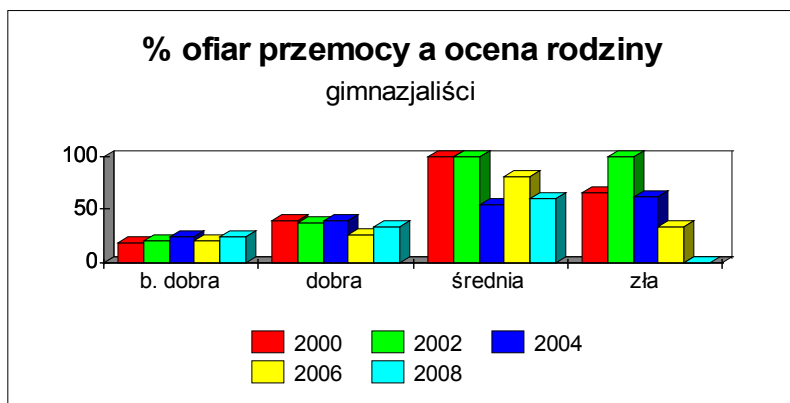


Widać tu że młodzież o niższej samoocenie rodziny w gimnazjach słabiej włączająca się w środowisko osób używających środków odurzających. Sytuacja zmienia się jednak w szkołach ponadgimnazjalnych - widać wprawdzie istotny spadek wskaźników jednak niepokojącym jest wyrównanie wskaźnika problemów w grupach oceny rodzin. Wskaźnikiem który wskazuje ewidentne powiązania młodzieży z rodzin problemowych z przejawami patologii jest ich udział w sytuacjach związanych z agresją i przemocą. Powiązanie oceny rodziny z bliskimi kontaktami z agresją i przemocą przedstawia poniższy diagram.





Widać tu poprawę sytuacji w gimnazjach oraz potwierdzenie zależności w szkołach ponadgimnazjalnych
 Podobne wyniki dotyczą powiązania bezpośredniego doznania przemocy z oceną rodziny



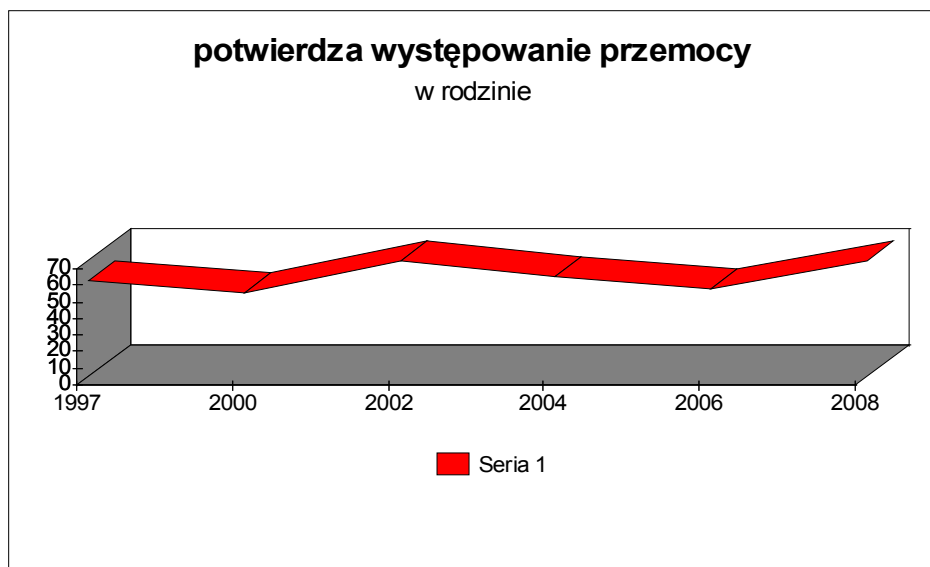
W obu przypadkach widać zależność pomiędzy spadkiem oceny rodziny a przyrostem kontaktów, bądź udziału w sytuacjach agresji i przemocy. Niska ocena rodziny dotyczy najczęściej rodzin z 2-3 dziećmi.

Ankietowane osoby zawodem lub funkcją związane z przeciwdziałaniem badanym problemom potwierdziły występowanie w swoim otoczeniu rodzin z problemem alkoholowym oraz rodzin w których występuje przemoc.

Zestawienie wyników z poszczególnych lat przedstawiają poniższe diagramy



Widać tu po raz pierwszy spadek wskaźnika znajdującego się na b. wysokim poziomie.



W tym przypadku zauważamy ponowne nieznaczne pogorszenie się wskaźnika (znajdującego się na wysokim poziomie).

Przedstawione dane od obu ankietowanych grup wskazują na stabilizację wysokiego odsetka rodzin problemowych.

WNIOSKI

Analiza wszystkich uzyskanych danych potwierdziła wnioski postawione w poprzednich rozdziałach. Potwierdził się fakt, iż zmiany w problemach alkoholowych i narkotycznych wśród młodzieży są przez dorosłych zauważane ze znacznym opóźnieniem. Opóźnienie to jest istotnie wyższe w przypadku problemów narkotycznych. Analiza pozwoliła również na postawienie wniosków końcowych dotyczących:

- I. geografii i dynamiki problemów
- II. propozycji działań prewencyjno profilaktycznych.

ad I.

1. Wystąpiło obniżenie średniej poziomu wskaźników problemów alkoholowych z 7,8 i 5,6 na 5,3 punkta
2. Problemy alkoholowe mają nadal tendencję wzrostową w rejonach: Gaj**, Lubiechów**, Nowe Miasto**, Biały Kamień i Poniatów.
3. Wzrost ilościowy problemów alkoholowych nadal pozostaje w ścisłym związku z nadpodażą alkoholu w rejonach miasta - potwierdzone przez większość respondentów - z zaznaczeniem nieznacznej poprawy sytuacji.
4. Dominuje spożycie piwa łączonego z winem
5. Występuje nieco niższe poczucie zagrożenia mieszkańców ze strony osób nadużywających alkoholu - w rejonach: Poniatów*, Lubiechów* i Piaskowa Góra.
6. Używanie alkoholu przez młodzież gimnazjalną wykazuje zahamowanie tendencji wzrostowej i dalszy spadek wskaźnika
7. Problemy narkotyczne w mieście nie uległy przemieszczeniu i występują obecnie z mniejszym nasileniem w rejonach Podzamcze**, Biały Kamień, Sobięcín** i Gaj
8. Występuje okresowa penetracja okolic szkół przez dealerów narkotykowych (lista szkół zagrożonych stanowi odrębny załącznik)
9. Dealerzy odwiedzają rejony szkół średnich oraz gimnazjów.
10. Zainteresowanie młodzieży gimnazjów środkami narkotycznymi w ostatnim okresie znacznie zmalało
11. Zmniejszyło się nieznacznie zainteresowanie środkami narkotycznymi wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych
12. Na „rynku” narkotykowym nie wystąpiły zmiany. Dominuje cannabis wzrasta udział amfetaminy i ecstasy, pojawiają coraz częściej grzyby halucynogenne, zmalała znacznie rola opiatów
13. Wskaźnik zagrożenia kumulacją problemów alkoholowych i narkotycznych po raz pierwszy nie przekroczył średniego zagrożenia w rejonach
14. Badane problemy mają nadal silne powiązania ze zmniejszającymi się problemami występującymi w rodzinach
15. Młodzież z zaburzonych rodzin wyraźnie częściej doznaje bądź dokonuje aktów przemocy i agresji.
18. Opisana poprawa wskaźników wiąże się z efektami oddziaływań prewencyjno

profilaktycznych

ad II.

1. Należy kontynuować dotychczasowe działania profilaktyczne w szkołach podstawowych i gimnazjach kierując je szczególnie do szkół i rejonów wykazanych jako zagrożone w V rozdziale niniejszego raportu,
2. Do działań tych należy szerzej włączać programy wiążące się z profilaktyką rodziców
3. Ze względu na widoczne efekty należy zintensyfikować współdziałanie ze Strażą Miejską i Policją w rozpoznaniu i eliminowaniu z okolic szkół dealerów narkotykowych
4. Niezbędnym jest szybkie i konsekwentne reagowanie na wszelkie zgłaszane nieprawidłowości dotyczące sprzedaży i wyszynku alkoholu. Efekty tych działań powinny być podawane do publicznej wiadomości (oczekiwany społecznie element prewencji ogólnej). Dotyczy to szczególnie wskazanych rejonów o podwyższonej sprzedaży alkoholu nieletnim
5. Wskazanim byłoby objęcie specjalistycznym szkoleniem sprzedawców alkoholu w mieście (warunek odnowy koncesji)
6. Należy kontynuować programy szkoleniowe dla osób zawodem lub funkcją związanych z problemami alkoholowymi i narkotycznymi, dotyczące założeń i zasad polityki miasta wobec tych problemów oraz podstawowych informacji dotyczących monitorowania zjawisk w miejscu pracy bądź działania.
7. W realizowanych programach profilaktycznych (od szkół podstawowych) należy rozszerzać zakres dotyczący zapobiegania agresji i przemocy rówieśniczej oraz domowej
8. W profilaktyce przemocy należy uwzględnić również programy dla sprawców z różnych grup wiekowych (współpraca z Policją i Sądami)
9. Należy preferować programy interaktywne nastawione na czynną współpracę młodzieży

1. Jasiński J. Podstawowe problemy metodologiczne badań nad spożyciem alkoholu przeprowadzanych w populacji generalnej. Alkoholizm i Narkomania Zima 1990
2. Jasiński J. Spożycie napojów alkoholowych w Polsce w 1985 r. Archiwum Kryminologii T.XVI 1989
3. Jasiński J. Rozmiary i dystrybucja spożycia alkoholu w Polsce. Oceny oparte na badaniach na próbie udziałowej i losowej. Archiwum Kryminologii T. XVIII 1992
4. Makel K. Pomiar spożycia alkoholu. w I.Wald red. Alkohol oraz związane z nim problemy społeczne i zdrowotne Warszawa 1986 PWN
5. Moskalewicz J. Zmiany w konsumpcji alkoholu w latach 1984 - 1989. Alkoholizm i Narkomania Lato 1991
6. Moskalewicz J. Sierosławski J. Szymanowski T. Świątkiewicz G. Zieliński A. Alkohol jako problem społeczny. w T.Szymanowski (red) Patologia społeczna - wybrane problemy.
7. Sierosławski J. Spożycie alkoholu i polityka wobec alkoholu w ocenie społecznej. Raport z badań ankietowych IPIŃ. Alkohol a zdrowie nr 4 Warszawa 1992
8. Świątkiewicz G. Postrzeganie problemu złego traktowanie dziecka na tle innych problemów społecznych Alkoholizm i narkomania Wiosna 1992
9. Zieliński A. Wzory picia alkoholu w Polsce Alkoholizm i Narkomania Jesień 1988
10. Frączek A. Rozwój w okresie dorastania a nawykowe palenie i picie. Nowiny Psychologiczne nr 5 - 6
11. Wójtowicz S. Relacje z rówieśnikami a picie alkoholu przez dorastających. Alkoholizm i Narkomania nr 14
12. Thile Z. Zgirski L. Toksykomanie PZWL Warszawa 1976
13. Godwod-Sikorska C. Moskalewicz J. Sierosławski J. Zależności lekowe-raport z badań IPIŃ W-wa
14. Wojciechowski M. Jak do tego dochodzi. Remedium nr 3 Wrzesień 1993
15. Wojciechowski M. Jak zostać narkomanem. LPS W-wa 1993
16. Siczek J. Narkomani - od uzależnienia do dobrego życia. Jacek Santorski & CO W-wa 1994
17. Ostaszewski K. Marihuana, kleje i inne ... - niepokojące tendencje. Remedium nr 4 czerwiec 1993.
18. Kulka Z. Socjodemograficzne aspekty używania przez młodzież wziewnych substancji psychoaktywnych. Wyniki badań ankietowych. IPIŃ I etap badań 1993 w Alkoholizm i Narkomania.
19. Cyganik L. Występowanie problemów alkoholowych wśród młodzieży na terenie m. Wrocławia. w Bogunia I. (red) Problemy patologii społecznej wśród młodzieży m. Wrocławia i woj. wrocławskiego. Fundacja Profilaktyki Społecznej W-w 1993.
20. Sadowska L. Niektóre problemy związane z używaniem alkoholu w rodzinie w świetle obserwacji. w Profilaktyka i Rehabilitacja Uzależnień (materiały z konferencji XVII Ogólnokrajowego Dnia Rehabilitacji Dziecka) TWK Wrocław 1993
21. Waszkiewicz L. Drozdowska B. Iwanicka Z. Zjawisko narkomanii w środowisku wrocławskim. w Profilaktyka i rehabilitacja uzależnień. TWK Wrocław 1993
22. Żandarska C. Gredel Kijewska W. Inicjacja narkotyczna w grupie najmłodszych narkomanów podejmujących leczenie. w Profilaktyka i rehabilitacja uzależnień. TWK Wrocław 1993
23. Turek A. Narkomania i jej występowanie na terenie m. Wrocławia i woj. wrocławskiego. (raport t.I i II) Raport dla Pełnomocnika Ministra Zdrowia ds. Uzależnień i Pełnomocnika Wojewody ds. Uzależnień. Wrocław 1992.
24. Turek A. Zjawisko narkomanii wśród młodzieży m. Wrocławia i woj. wrocławskiego. w Bogunia I. (red) Problemy patologii Społecznej Wśród Młodzieży Miasta Wrocławia i woj. Wrocławskiego. Fundacja Profilaktyki Społecznej Wrocław 1993
25. Olweus D. Mobbing fala przemocy w szkole. Jak ją powstrzymać. J. Santorski & CO Warszawa 1998
26. Richard D. Narkotyki Książnica Katowice 1999
27. Hawkins D.J. Podręcznik ewaluacji programów profilaktycznych. Nadużywanie substancji uzależniających i inne problemy społeczne. Instytut Psychiatrii i Neurologii, Polskie Towarzystwo Psychologiczne - Pracownia Wydawnicza Warszawa - Olsztyn 1994
28. Fatyga B. Dzicy z naszej ulicy. Antropologia kultury młodzieżowej. Ośrodek Badań Młodzieży Instytut Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytet Warszawski Warszawa 1999
29. CSS. STATISTICA StatSoft Tulsa 1986-1991